

KARAS

28

1939

Nr. 28 (1048)

1939.VII.13. Kaina 30 ct.

**Lietuvos kariuomenės
savaitinis laikraštis**

Kaunas, Miškų g-vė 18. „KARYS“
Telef. per Kar. Št. 56

Leidžia
Kar. Št. Spaudos ir Šviet. Skyr.

Redaktorius
kpt. S. Urbanavičius

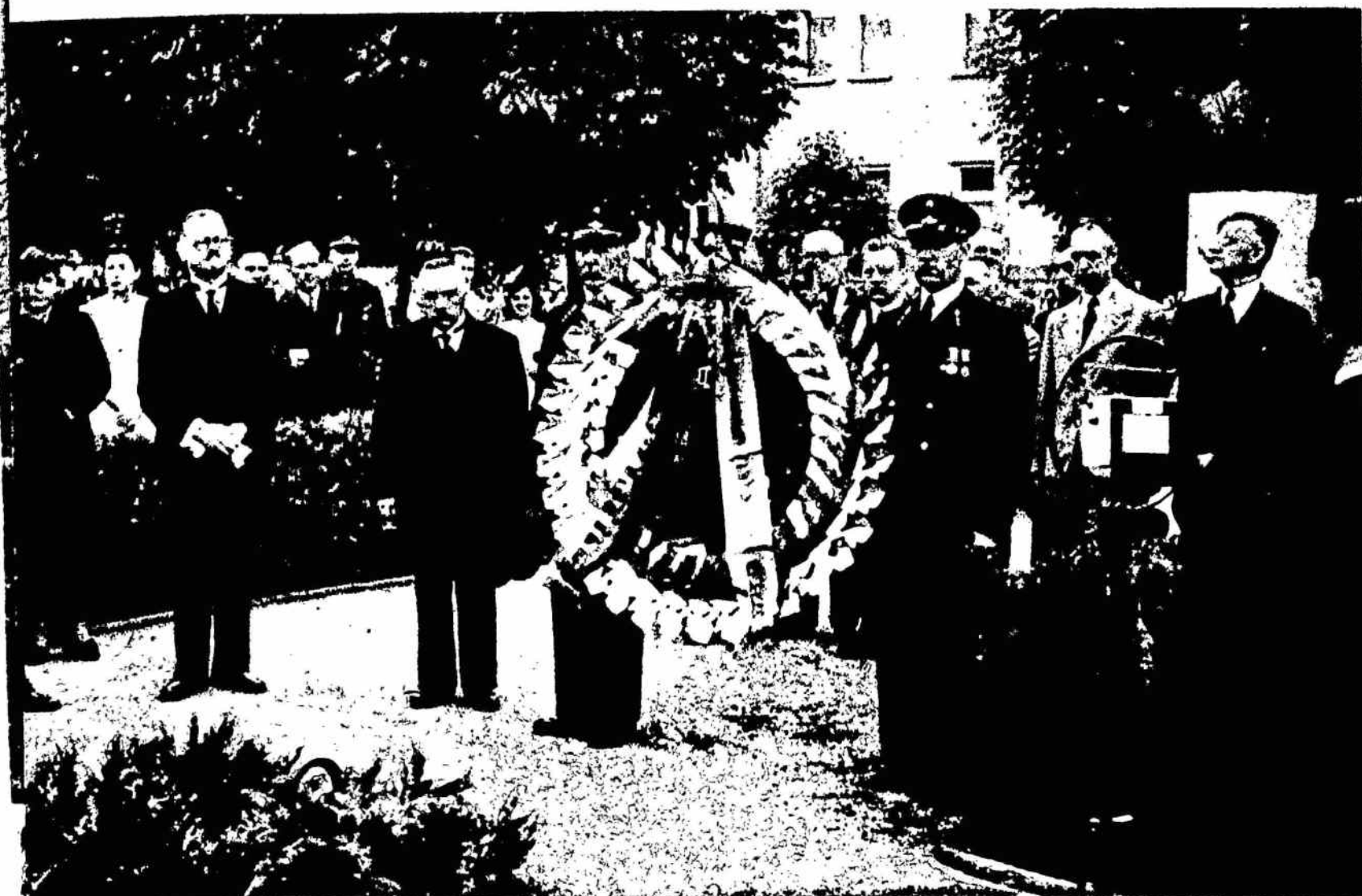
Honorarų gauti ir visais kitais reikalais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos

Prenumerata puskarininkiams, kareiviams ir mokslieviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt. Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dviguba!

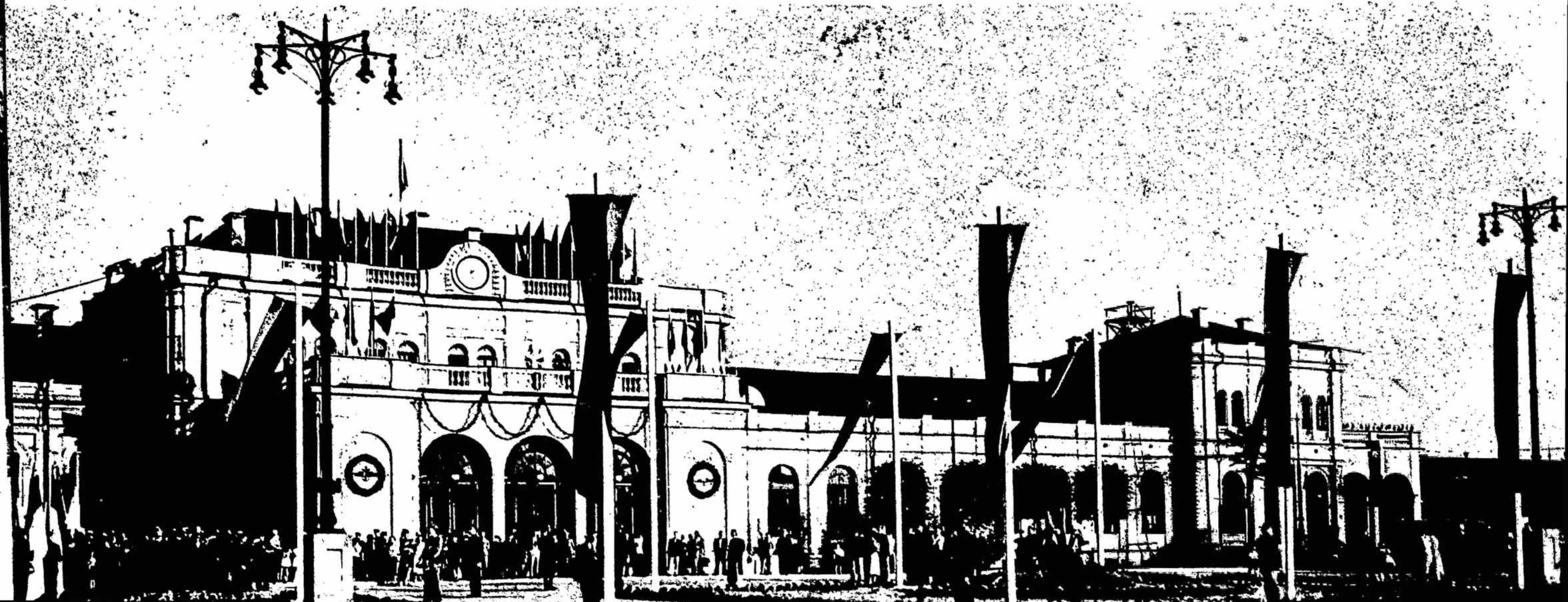
Spaudžia „Spindulio“ B-vės sp. Kaune

Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, vyriausybės ir kariuomenės vadovybės nariai ir kt. liepos 6 d. prie Nežinomojo Kareivio kapo, minint P.L.P. Karo Mokyklos I. laidos 20 metų sukaktį. *M. Truso nuotr.*

VIRŠELYJE: 1 psl. — Vyt. Gavėno nuotr. 4 psl. — Vyt. Račkausko nuotr.

Lietuvos geležinkelių 20 metų sukakties iškilmės Kaune liepos 6 d. *Kairėje:* Geležinkelininkų vainikas prie Nežinomojo Kareivio kapo. *Dešinėje:* šaulių geležinkelininkų gretos. *M. Truso nuotr.* *Apačioje:* Kauno geležinkelių stotis iškilmių dieną. *Iz. Girčio nuotr.* *Kitame puslapyje:* Garbės prezidiumas iškilmingojo posėdžio metu Vytauto Didžiojo Karo Muziejaus salėje, minint P.L.P. Karo Mokyklos I. laidos sukaktį. *M. Truso nuotr.*

MES TVIRTAI PASIRYŽĘ GYVENTI IR GINTIS

Respublikos Prezidento Antano Smetonos žodis,

pasakytas liepos 6 d. per iškilmingą P. L. P. Karo Mokyklos pirmosios laidos karininkų posėdį Karo Muziejuje

Susilaukę pirmo vaiko, pirmo sūnaus, tėvai ypatingai juo džiaugiasi. Ir kaip nesidžiaugus! Jis didžiausia jiems paguoda ir gyvenimo viltis. Pirmgimis ūgtėjęs padės jiems darbų dirbti, daug kame juos pavaduos ir bus jų padermės paliekuonis. Jam, kaip įpėdiniui, palyginus su kitais vaikais, tenka ir teisių daugiau.

Ir mūsų tautai daug rados džiaugsmo, kai susilaukė pirmo savo mokyklos karininkų leidinio. Tik kelis mėnesius tesimokę, skubotai išėję sutrumpintą karinio mokymo programą, tuojau išskirstyti po kariuomenės dalinius, jie turėjo stoti drauge su vyresniaisiais ginklo draugais kovon prieš Lietuvos priešus ir dar neprietyrę kautynėms vadovauti. Atsiminkime, jog 1919 m., ir dar ilgai paskum, mūsų savanoriams vadovavo ne vien savi, lietuviai, karininkai, bet ir pašaliečiai, iš įvairių kraštų kilę, įvairios tautybės buvę, įvairiose kariuomenėse tarnavę, o kiti jų atsitiktinai Lietuvon patekę. Mūsų ginklo pajėgų vadovybė buvo itin mišra, neturėjusi nei vieningos dorinės jungės nei glaudaus pasitikėjimo savybėje. Be to, kai kurie vyresnieji, labiausiai kitataučiai ir kitašaliai, išdidžiai elgėsi su mūsų jaunėliais, kaip menkai paruoštais leitenantais. Kovos žygiai tačiau įrodė, jog tokio išdidumo ne vietoje būta. Jaunėliai veikiai pasižymėjo karo laukuose narsumu ir sumanumu. Grūdindamies kautynėse, jie patyrimu įsigijo daugiau žinių, nekaip spėjo duoti teorinės pamokos. Ryžtas įveikti priešus ir žūt būt išvaduoti Tėvynę iš nelaisvės, su kaupu atstojo nepakankamą karinį pasiruošimą, gautą mokykloje.

Šitaip pirmasis mūsų karo mokyklos leidinys mynė pirmus takus ir skynė pirmus kelius savai, tautinei, savo krašte mokytai ir auklėtai kariuomenės vadovybei. Pirmuoju sekė ir kiti mūsų karininkų leidiniai. Ko toliau to ilgesnio meto kursas, to stingresnė ir kruopščiau einama mokymo programa, ligi galiausiai mūsų karo mokykla įstojo visai tinkamosin vėžosin. Šiandien ji visai susitvarkiusi, prisiderinusi į mūsų krašto reikalavimų sąlygas, prisiūrusi savų mokytojų ir auklėtojų eiles. Dabar ir mūsų ginklo galios vadovybė kad ir jauna, tačiau vieninga, sava, glaudi, nebe mišra ir nebeprivalanti talkininkų iš kitur. Vien savo kojomis vaikščiojame, vien savo akimis dairomės, vien savo išmone rūpinamės Tėvynės saugumu.

Greitai pralėkė visokių nerimų verpetais 20 metų laikas. Lietuva pasireiškė žymia pažanga ne tik karinės, bet ir tautinės kultūros organizacijoje. Tatai matome ir jaučiame visi. Anuomet tačiau svajojome ir tvirtai tikėjome, kad mūsų gimtasis kraštas bus toks, kokio žmoniška teisė reikalauja. Gyvenimo ratas betgi ne mūsų vienu sukamas ir pasukamas, dėl to ir Lietuvos ribos nusitiesė ne tokios, kokių iš tarptautinių sutarčių galima buvo tikėtis. Ir vis dėlto mes nenusiminę, mes tvirtai pasiryžę gyventi ir gintis. Laisvos Lietuvos buvimas mūsų tautiečiams, pasilikusiems už jos ribų, primena, kas jie esą ir palaiko jų sąmonę ir norą ištverti varguose.

Šiandien mūsų Karo Mokyklos pirmuoliai iškilmingai mini savo didžiąją sukaktį, gaivindami didžios praeities vaizdus, mini ją tuo metu, kada tautų irzas yra pasiekęs aukščiausio laipsnio, kada taiką gali ūmai pakeisti visuotinė netaika. Toks pavojingas sąjūdis jūsų, karininkai, tačiau negąsdina, nes jūs žinote savo pareigas Tėvynei. Jūs nebe jaunuoliai, o jau vyrai pačioje stiprumoje. Tai pats jūsų gyvenimo vidudienis, taigi pats jums darbymetis. Didi ateitis dar prieš jus, dar jūsų laukia. Srauni gyvenimo tėkmė išskaidė jus kiekvieną po įvairias darbo sritis, vieni palikote ginklo galiai vadovauti, kiti esate atsargoje, tačiau neišblaškė, neišardė jūsų vieningos tautinės minties. Ji — Lietuvos laisvė. Šen ar ten esate, ji telkia jus darnion draugėn. Man, kėlusiam jus 1919 m., pirmuoliai savanoriai, pirman karininko laipsnin, malonu pažymėti, kad iš jūsų tarpo vieni yra pasiekę aukštų pareigų kariuomenėje, kiti valstybės aparate, kiti vėl visuomenės organizacijose. Aš džiaugiuos, kad jūsų mokyklos ir ginklo draugas nūdien vadovauja mūsų vyriausybei. Tai ir man garbė. Visų brangiausia jums, menu, yra jūsų pirmuoliai ginklo draugai, garbingai žuvę dėl savo Tėvynės. Juos prieš valandėlę tinkamai esame pagerbę.

Mokykla, savanorių kūrėjų kariuomenė, Lietuvos nepriklausomybės kovos, ir visa, kas anuomet jūsų išgyventa, yra stipriausias draugystės ryšys. Gėrėtis tokiais atsiminimais šiandien yra pelnytą daiktas. Tokia praeitis nežūstama, vaisinga. Bet, atsiminę kas buvę, rūpinkimės toliau tuo, kas bus, rūpinkimės visi iš vieno savo tautos vertinga buitimi, savo krašto laisve.

1919 m. kautynėse ties Radviliškiu paimtas iš bermontininkų karo grobis pa krautas vežti į Kauną

Pasišventimas ir pasiaukojimas viską nugali

Ministro pirmininko ats. b. gen. J. Černiaus kalba,
pasakyta VII. 6. P. L. P. Karo Mokyklos I laidos 20 metų sukakties minėjime

Ekscelencija p. Respublikos Prezidente, mūsų Vyriausiasis Ginkluotųjų Pajėgų Vade, ponai ministrai, gerbiamieji svečiai ir viešnios ir jūs mieli kolegos!

Sveikinu jus visus savo ir vyriausybės vardu su laukus 20 metų sukakties, skaitant nuo tos dienos, kada ano meto kariuomenės vadovybei tarpininkaujant, mes buvome pakelti į karininko laipsnį ir išleisti iš Karo Mokyklos.

Daugumas mūsų patekome tiesiai iš mokyklos suolo į frontą, nes ten fronte buvo sprendžiamas Lietuvos likimas, ar Lietuva įstengs apsiginti nuo užpuolikų. O užpuolikų tikrai netrūko: su vienu susidorojus, bematant išdygdavo kitas. Sunku buvo grumtis mūsų jaunai kariuomenei su gausingesniu priešu. Tačiau pasišventimas ir pasiaukojimas viską nugali. Būdami dar Karo Mokykloje, mes laukėme dienos, kada galėsime dalyvauti kautynėse. Priešas nesniaudė. Didelė Lietuvos teritorijos dalis jau buvo okupuota. Gyventojai, išvarginti ir skriaudžiami, laukė savo išvadotojų. Mes visi prisimename tą nuotaiką, kai arti šimto naujų vadų įsiliejo į kariuomenę. Gal mums tada stigo patyrimo, gal karinis mokslas nebuvo taip giliai išeitas, bet pasiryžimas, gera valia ir, pasakyčiau, didelis entuziazmas papildė tuos nedateklius, kuriuos išsinešėme išeidami iš Karo Mokyklos.

Nors neilgai mums teko būti 1919 m. Karo Mokyklos sienose, tačiau karinė tvarka, karinis bendravimas mus kaip tai suartinė, mes pasijutome vieni kitiems tikri draugai ir bičiuliai. Bendra idėja mus visus rišo. Visų mūsų noras buvo atkovoti Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę.

Bičiuliški santykiai, taip gražiai užsimezge mokykloje, neišdilo, kai mes išsiskirstėme, atjausdavome vieni kitus visose aplinkybėse.

Koks buvo mūsų pergyvenimas, kai sužinojome apie mūsų draugo karininko Sidaravičiaus žuvimą kautynių lauke! Tai buvo pirmoji mūsų laidos auka ant Tėvynės aukuro. Toliau sekė kiti nukautieji ir sužeis-

*Nepriklausomybės kovos
ir jų laimėjimai yra geriausiai mūsų vadovai,
mums rodą ateities gaires kaip turime dirbti
ir kovoti dėl šviesesnio
savo šalies rytojaus*

tieji. Nemažas skaičius sužeistų, kurie jaučia ir dabar, kiek metų praslinkus, savo žaizdų pasekmes. Visi dirbome kiek kas galėjo ir sugebėjo. Ir kai mūsų vadai mums atsidėkodavo už mūsų pastangas ir darbą, iš mūsų lūpų teišgirsdavo trumpą karinį atsakymą: „Tėvynės labui“. Mums buvo ir yra malonu išgirsti ir patiems jausti, kad mūsų darbas skiriamas ne kam kitam, bet tik Tėvynei Lietuvai.

Šiandien, minint dvidešimtmetį, mes, likę gyvi, patikriname savo jėgas suvažiuodami draugėn, pasidaliname pergyventais išpūdžiais, pasimatome su dabartinais ir su buvusiais mūsų viršininkais. Tie dvidešimts metų sudaro gražiausį laikotarpį mūsų gyvenime. Iš entuziastingų jaunuolių mes tapome pagyvenusiais vyrais, užsigrūdinusiais laimėje ir nelaimėje.

Tačiau didžiausia mūsų laimė, kad Lietuva po sunkių pergyvenimų liko laisva ir nepriklausoma. Tai nepriklausomybei išsaugoti mes turime pašvęsti visas savo jėgas ir sugebėjimus. Mums labai malonu matyti, kad mūsų Vyriausiasis Ginkluotųjų Pajėgų Vadas, Pirmasis ir Dabartinis Respublikos Prezidentas, Antanas Smetona yra visados su mumis. Jo įsakymais mes buvome pakelti į pirmąjį karininko laipsnį. Sąžiningai tarnaudami, mes geriausiai jam atsidėkojame už parodytą mums pasitikėjimą. O jei Lietuvos padangė vėl apsiniauktų ir Jo įsakymu trimitas mus vėl pašauktų Tėvynės ginti, tai kiekvienas mūsų atliks savo pareigą taip, kaip pridera Lietuvos karininkui, nesigailint nei turto nei gyvybių.

Baigdamas savo žodį, aš noriu palinkėti mano kolegoms dirbti ir toliau su tokiu pat entuziazmu, visur kur kas gali prisidėti prie bendro kūrybos darbo. Dirbdami įvairiose srityse mes esame įsitikinę, kad mūsų darbas, mūsų mokslas, mūsų ginklas Tėvynei Lietuvai.

Lai gyvuoja mūsų kariuomenė.

Lai gyvuoja mūsų Respublikos Prezidentas Antanas Smetona.

Lai gyvuoja mūsų brangi Tėvynė Lietuva.

KARO MOKYKLOS I LAIDA — SAVANORIŲ KŪRĖJŲ LAIDA

Krašto Apsaugos Ministro b. gen. Musteikio kalba

P. L. P. Karo Mokyklos I savanorių kūrėjų laidos sukakties proga

Lygiai prieš 20 metų mūsų atgijusios ir besitvarkančios Tėvynės gyvenime buvo įvykis, kurio 20 metų sukaktį susirinkome čia paminėti. Tas įvykis tai mūsų lietuviškoje Karo Mokykloje, mūsų pačių jėgomis ir išmanymu parengtų jaunų viršininkų, kuriems Tamsta, Pone Prezidente, teikėtės pirmą kartą mūsų istorijoje suteikti pirmąjį karininko laipsnį — išleistuvės.

Aišku, valstybės ar jos institucijų gyvenime normalinėse sąlygose 20 metų laikas tai nėra ilgas, kad reiktų atžymėti, bet mūsų gyvenime, mūsų laiko ir mūsų kartos gyvenime šis ir jam panašūs įvykiai įgavę didelę moralę ir istorinę reikšmę, taigi ir reikalą juos paminėti.

Mes, vyresnieji, prisimename, jaunesnieji iš raštų ir pasakojimų žino, kad 1918—19 m. einant fronte kovoms už mūsų laisvę ir nepriklausomybę, didelė mūsų moksleivijos dalis metė mokyklų suolus ir savanoriais skubėjo į kariuomenės eiles. Karo Mokyklą įsteigus, šitie savanoriai, daugelis jau su kautynių štažu, stojo į Karo Mokyklos I laidą, kuri susirinko 1919 m. kovo 7 d. Karo Mokykloje jie išbuvo vos 4 mėn. Suprantama, per taip trumpą laiką, trūkstant statutų, vadovėlių, sunku buvo suteikti mokyklos mokiniams tiek žinių, kiek reiktų jaunam karininkui, bet tuometinis mokyklos viršininkas didž. gerbiamas ponas gen. Galvydis-Bykauskas ir jo padėjėjas plk. Tvaronas ir kitas to laiko mokyklos kadras nesigailėjo laiko ir į darbą įdėjo visą savo sielą ir širdį, davė savo auklėtiniams karinių žinių, įskiepijo drausmę, Tėvynės meilę ir, bendrai, visapusiai parengė mokyklos auklėtinius savarankiškai vadovauti būriu, taip kad ano meto karo vadovybė sutiko prašyti p. Respublikos Prezidentą, kad mokyklos mokiniai tuojau būtų pakelti į pirmąjį karininko laipsnį. Tas pakėlimas ir įvyko 1919 metų liepos 6 d.

Buvo pakelta, rodos, 89 kariūnai, kurių dauguma tiesiai iš mokyklos suolo pateko į veikiančias fronte kariuomenės dalis. Ten jie gražiai užsirekomendavo. Keli jų savo gyvybę kovose ant Tėvynės aukuro paaukojo, daugelis savo žygiais nusipelnė jų krūtines papuošti Vyčio kryžiais. Ne vien Karo Mokykla, bet visa kariuomenė didžiavosi jų žygiais.

Kovoms pasibaigus, dauguma I. laidos karininkų, dirbdami savo darbą, skubėjo užpildyti spragą, kuri susidarė jų gyvenime, nutraukus mokslą mokyklose. Ir šiandien ypatingai yra malonu pabrėžti, kad didesnė pusė iš jų turi įgiję karinio ar civilinio aukštojo mokslo diplomus ir pasiekę mūsų valstybės aparate labai aukštų ir net aukščiausių vietų. Kaip buvęs tuo laiku mokyklos kadre, kartu su kitais viršininkais nuoširdžiai sveikinu visus sulaukusius šio jubiliejaus ir džiaugiuos I. laidos karininkų laimėjimais ir taip pat nuoširdžiai linkiu, kad ir antram dvidešimtmetyje I. laidos karininkai gražiu sutartinu darbu gražiai patarnautų mūsų kariuomenei, tautai ir Tėvynei.

Atžymėti faktui, kad I. laidoje buvo susirinkę išimtinai savanoriai, Jo Ekscelencijai Poniui Respublikos Prezidentui pritarus, šiandien su p. kariuomenės vadu išleidome tokį įsakymą Kariuomenei:

„Respublikos Prezidentui leidus, Karo Mokyklos I. laida, jos dvidešimties metų sukaktuvių proga, pavadinama kūrėjų savanorių laida“.

I. savanorių kūrėjų laidos karininkai! Baigdamas savo žodį, aš kviečiu Tamstas J. E. Poniui Respublikos Prezidentui, kuris prieš 20 metų suteikė Tamstoms pirmąjį karininko laipsnį ir kuris šiandien atsilankė į Tamstų laidos 20 metų sukakties minėjimą, sušukti 3 kartus valio!

BŪKIME VIENINGI IR DVASIŠKAI STIPRŪS

Kariuomenės Vado b. gen. Raštikio kalba,

minint P. L. P. Karo Mokyklos I laidos 20 metų sukaktį

Ekscelencija Pone Respublikos Prezidente, ponai ministrai, kolegos karininkai.

Mūsų karo mokyklos pirmosios laidos išleistuvių dviejų dešimtmečių sukaktį minint, pirmiausia tenka pabrėžti keletas tą laidą liečiančių faktorių, kurių svarbiausieji buvo šie:

1) tai buvo pirmoji atgijusios Lietuvos kariuomenės savųjų karininkų laida,

2) tai buvo savanorių laida,

3) ji ėjo mokslus, vykstant karui dėl Lietuvos nepriklausomybės ir

4) tas mokslas vyko visų mūsų tautiečių ir lietuvių karių savanorių tautiškai patriotinės dvasios ypatingo bujojimo sąlygomis.

Kiekvienas pirmas žingsnis visada būna atsargenis ir smulkėsnis, negu kiti, daromi jau pramintais taktikais. Šiuo atžvilgiu negalėjo sudaryti ypatingos išimties ir pirmoji karo mokyklos laida. Ji turėjo daug sunkumų mokymo metu karo mokykloje, nelengvi bu-

vo pirmieji tos laidos auklėtinių žingsniai ir pulkuose, jau karo mokyklą baigus. Juk tai buvo visais atžvilgiais pirmieji lietuviškieji karininkai. Vyresnieji jų kolegos karininkai vieni žiūrėjo į juos su dideliu pasitenkinimu, pasididžiavimu ir dar didesne viltimi, tuo tarpu kiti buvo labai rezervuoti, atsargūs, nereikškę pasitikėjimo, o kai kurie net atvirai reikšdavo daug išdidumo, abejojimo, nepalankumo ir net nepasitikėjimo jausmų. Jaunieji karininkai turėjo patys savo darbais įrodyti, ką jie gali. Su jaunuolišku entuziazmu griebsi jie darbo ir visur, bet ypatingai kautynių lauke, jie ne tik sėkmingai išlaikė egzaminus, bet net daug kam parodė pavyzdį, kaip reikia savo Tėvynę mylėti, jai dirbti ir už ją aukotis. Pirmoji laida garbingai savo uždavinį atliko.

Karo meto sąlygomis pirmosios laidos pareikštas savanoriškumas šiandien oficiališku dokumentu — įsakymu kariuomenei yra viešai užfiksuotas, pirmąją laidą pavadinus kūrėjų-savanorių laida. Tai yra pada-

VYTAUTO DIDŽIOJO AUKŠTOSIOS KARO MOKYKLOS NAUJA LAIDA

Vytauto Didžiojo Aukštoji Karo Mokykla liepos 8 d. išleido generalinio štabo skyriaus III laidą — 19 karininkų. Išleistuvių iškilmės buvo pradėtos Nežino-
mojo Kareivio pagerbimu ir susitelkimu Karo Muziejaus sodelyje. Iškilmėse dalyvavo Mokyklos lektoriai ir mokslus baigusieji karininkai. Vainiką ant kapo padėjo Mokyklos viršininkas brig. gen. Vl. Karvelis su skyriaus vyresniuoju plk. ltn. Daukšiu.

Po šio pakilaus momento naujai baigusieji, vyriausybė, kurią atstovavo min. pirm. ats. b. gen. Černius, krašto apsaugos min. b. gen. K. Musteikis, min. ats. div. gen. Sutkus, min. ats. b. gen. Skučas, min. prof. dr. L. Bistras, min. dr. Kriščiūnas, min. inž. Germanas ir kariuomenės vadas b. gen. St. Raštikis su aukštaisiais kariuomenės pareigūnais dalyvavo pamaldose Igulos bažnyčioje. Pamaldas laikė vyr. kar. kape-
lionas kan. Sabaliauskas.

Iškilmingas išleistuvių aktas vyko Karininkų Ramovėj.

Savo atsilankymu jį pagerbė ir Respublikos Prezidentas A. Smetona. Dalyvavo ir aukščiau minėtieji vyriausybės bei kariuomenės vadovybės nariai, o taip pat ir min. pirm. pavaduotojas Bizauskas, Seimo pirm. inž. K. Šakenis. Jie ir sudarė garbės prezidiumą. Perskaičius kariuomenei įsakymą ir Respublikos Prezidentui įteikus baigusiems diplomus, Mokyklos virš. b. gen. Karvelis pasakė kalbą, kurioje iškėlė reikalą ir jau de-

damas bei įdėtas pastangas kuo daugiau tobulinti aukštąjį karo mokslą, kuo ryškiau išskirti jo praktinę pusę. Todėl ir šios laidos programoje labai gausu pratimų, karo žaidimų. Vien kelio pratimams padaryta apie 30.000 km. Šiems praktikos darbams ypatingo susidomėjimo parodė kariuomenės vadas b. gen. St. Raštikis. Visi karo žaidimai ir taktinės kelionės vyko jam dalyvaujant ir tiesioginė jį priežiūroj. Išleidžiamiesiems Mokyklos viršininkas palinkėjo kruopščiai ir sąžiningai dirbti, tarnybines pareigas vertinti daug labiau negu asmeninius reikalus, mokslą mylėti kaip ir Mokykloj ir jį branginti.

Po jo nuoširdų ir uždegantį žodį tarė kariuomenės vadas b. gen. St. Raštikis, kuris Vytauto Didžiojo Karo Mokyklai rodo daug dėmesio ir į ją deda daug vilčių. Pasveikinęs akto dalyvius, kariuomenės vadas pareiškė džiaugsmo šiuo reikšmingu įvykiu mūsų kariuomenės pažangoje, nes tokių karininkų mums dar reikia, ir jie laukiami.

— Šios aukštosios karo mokyklos pirmosios ir antrosios laidų auklėtiniai, — kalbėjo toliau kariuomenės vadas, — jiems dedamų vilčių neapvylė, nes praktiškame darbe ir gyvenime pasirodė, kaip gerai paruošti, darbštūs ir sąžiningi vadai ir darbininkai.

Būdamas tiesioginis ir artimiausias Aukštosios Karo Mokyklos darbų ir mokymo prižiūrėto-

ryta ne tik tos laidos auklėtinius po dvidešimties metų morališkai patenkinti, bet ir visos kariuomenės moralinio auklėjimo reikalui: težino mūsų jaunimas ir būsimosios kartos, kad pavojaus ar karo metu pareiškimas savanoriškumas yra ypatingai vertinamas, branginamas ir neužmirštamas.

Beveik visi pirmosios laidos karininkai yra aktin-
gi kautynių dėl Lietuvos nepriklausomybės dalyviai. Jie yra uostę ne tik savo, bet ir priešų parako dūmus. Vieni jų garbingai žuvo kautynių laukuose, kiti buvo sužeisti ir savo krauju apšlakstė Lietuvos žemę, dar kiti už drąsą ir pasižymėjimus kautynėse buvo papuošti Vyčio kryžiais. Ką tai reiškia? Ar tai buvo tik menkos partizanų kovos bei susirėmimai, kaip vienas kitas net dabar stengiasi mums įkalbėti, ir su kuo mes patys dažnai per apgailėtiną nesusipratimą ar nežinojimą sutinkame? Ne, tai nebuvo partizanų karas, nes toks karas visada turi visai kitoniškus kariavimo būdus ir principus. Mes turėjome tikrą karą, tik jis mūsų pusėje pasižymėjo kautynėmis plačiuose baruose ir negausiomis priemonėmis. Toks karas reikalauja iš kovotojų daug drąsos, pasiryžimo, valios ir sumanumo. Pirmoji karininkų laida šių dvasinių jėgų yra labai daug parodžiusi. Ypatingai aiškiai visada buvo rodomi Tėvynės meilės ir lietuviškumo jausmai. Šiuo atžvilgiu pirmoji laida buvo bene viena iš geriausių ir karščiausių, kas anais sunkiais laikais, prieš dvidešimtį metų, buvo ypatingai svarbu ir reikalinga.

Nuo anų kovų laikų praėjo jau du dešimtmečiai. Per tą laiką visame pasaulyje, Europoje ir mūsų Tėvynėje daug kas pasikeitė. Pasikeitė ir tamstos, kolegų. Iš buvusių mokslėivių ir entuziastiškų jaunuolių pasidarė visai subrendusiais ir net jau pagyvenu-

siais vyrais. Daug kas iš Tamstų pasiekė aukštos padėties kariuomenėje, valdinėje tarnyboje, moksle, ekonomikoje, laisvose profesijose ir visuomeniniame darbe. Iš vienodų kariūniškų gretų išaugo, kaip šandien čia matome, išoriniai jau nevienodas būrys. Bet po ministro drabužiais, po kario munduru, po valdininko uniforma ir po civilinio darbuotojo ar ūkininko švarku ir šiandien visur vienodai plaka tos pačios ir vienodos pirmosios laidos karštos ir patriotinės karių širdys. Jus jūngia vieni ir tie patys kariūniškų dienų atsiminimai, bendri pergyvenimai, buvę vienodi tikslai ir idealai. Juk ne kas kitas, bet tie patys faktoriai padiktavo jums visiems susirinkti jūsų pirmosios laidos dešimtmečio, penkiolikos metų ir dabar dvidešimtmečio proga. Šie dvasiškai moraliniai saitai yra vieni iš svarbiausių. Periodiškai, bent kas penkmetį, Tamstos stengiatės juos dar labiau sutvirtinti. Tai yra naudinga, remtina ir pavyzdys kitiems.

Mano vienas, bet labai nuoširdus linkėjimas Tamstoms — būkite vieningi ir dvasiškai stiprūs visada, pirmosios laidos savanoriškai karinė dvasia ir entuziazmas telydi jus per visą gyvenimą. Pirmoji laida tebūnie visur pirmoji. Jūsų gyvi pavyzdžiai ir tradicijos teskatina ir mūsų jaunosius karininkus eiti jūsų pėdomis, ir tai ne tiek lengvesniais Tėvynei, bet sunkesniais laikais, kaip jūs 1919 metų pradžioje esate padarę.

Gyvuokite mūsų džiaugsmui ir pavyzdžiui mūsų jauniesiems.

Keliu taurę pirmojo ir dabartinio Respublikos Prezidento, jūsų buvusių vadų ir viršininkų ir jūsų pačių sveikatą.

Respublikos Prezidentas A. Smetona įteikia diplomus Vytauto Did. Aukštąją Karo Mokyklą baigusiems karininkams

jas, šiandien trečiosios laidos išleistuvių proga šiame iškilmingame posėdyje Vyriausiojo Ginkluotųjų Pajėgų Vado, Vyriausybės ir garbingų svečių akivaizdoje galiu viešai ir drąsiai pasakyti, kad ir šios trečiosios laidos auklėtiniai yra visai gerai paruošti ir visiškai tinka sunkiam ir sudėtingam generalinio štabo karininko darbui. O tas darbas yra labai įvairus: diplomuotas karininkas turi sugebėti dirbti operatyvinį, mobilizacinį, mokytojo, auklėtojo, paskaitininko ir pagaliau patį sunkiausiąjį ir atsakomingiausiąjį vado darbą. Jau senai praėjo tie laikai, kada generalinio štabo karininkas turėdavo būti tik geras teoretikas ir štabo darbo žinovas, kada, paskendęs štabo darbe, jis galėdavo pasidaryti net svetimas ir nesuprantamas svarbiausiajai ir didžiausiajai karininkų masei, tarnaujančiai rikiuotėje, pulkuose, ir kada toks atitrūkęs nuo praktikos teoretikas, be jokio rikiuotės stažo pretenduodavo į aukštas vietas ir laipsnius ir tikrai avansuodavo net daug greičiau, negu kiti jo kolegos. Jei didžiųjų valstybių kariuomenės, kurios dėl savo didelių resursų ir didelio diplomuotų karininkų skaičiaus, atrodo, galėtų specializuoti karininkus net grynosios teorijos srityje, ir vis dėlto nuo to pradeda vis labiau ir labiau atsisakinėti, o jei ir turi gilius teoretikus, tai beveik visi jie yra su dideliu praktikos stažu, tai kas gi belieka sakyti apie mažųjų valstybių kariuomenes. Čia tokio liuksuso negalima sau leisti. Juk kokia būtų nauda iš tokio generalinio štabo karininko, kuris teoriškai galėtų geriausiai vadovauti divizionams, korpams ir armijoms, o praktiškai susipainiotų lauke,

Kariuomenės vadas b. gen. Raštikis Kaiba V. D. A. K. M. išleistuvėse

gavęs vadovauti paprastą pėstininkų batalioną su viena artilerijos baterija ir kitais padedamaisiais ginklais.

Mums reikalingi pirmiausia vadai, gerai paruošti teoretiškai ir daug geriau praktiškai. Šiuo principu vadovaudamasi mūsų Aukštoji Karo Mokykla stengiasi savo auklėtiniams duoti minimum teorijos ir maksimum praktikos. Todėl ir pats dėstymas dažniausiai atliekamas praktiškai įvairių įvairiausių uždavinių sprendimo forma žemėlapiuose ir laukuose. Be uždavinių sprendimo, iš auklėtinių dar reikalaujamas rikiuotės stažas įvairiausių ginklų rūšių kariuomenės dalyse, pulkuose ir kiti praktiški darbai. Teorinės paskaitos mokykloje skaitomos tik tiek, kiek būtina reikia ir be ko negalima apsieiti.

Šiam praktiškajam vadovavimo darbui šios dienos solenizantai yra gerai paruošti.

Mieli kolegos! Mokyklos vadovybė ir lektoriai savo uždavinį atliko: jie davė jums tiek žinių ir praktikos, kiek turėjo ir galėjo duoti. Šiandien jūs oficiališkai apleidžiate mokyklos sienas ir, kiek pasilsėję, eisite į pulkus ir štabus praktiškajam ir savo kompetencijos ribose savarankiškam darbui dirbti. Iki šiol už jūsų darbus daugiau, negu jūs, buvo atsakingi lektoriai ir mokyklos vadovybė. Dabar už jūsų darbus visa atsakomybė teks jums patiems. Tai žinodami mes stengiamės padėti ir jūsų ateičiai, duodami jums ne tik žinių, bet auklėjimo priemonėmis veikdami ir jūsų būdą. Stengiamės, kad jūs būtumėte ryžtingi, drąsūs, stiprios valios, ištvermingi, griežti, drausmingi, savarankūs, aiškūs sprendimuose ir sumanymuose, konkretūs ir be tuščiažodžiavimo minčių dėstyme, kad priprastumėte daug, gerai ir greit dirbti, kad nebijotumėte nuovargio, purvo, dulkių, lietaus, šalčio ar karščio ir kitų nepatogumų, su kuriais mums kariams, ypatingai karo metu, teks dažnai susitikti. Aš čia nekalbu apie patriotizmą, pasišventimą, moralę ir kitas bendrąsias visiems kariams savybes, nes tai visiems mums turi būti visai suprantamas dalykas.

V. D. A. K. M. naujosios laidos iškilnių metu uždedamas vainikas ant Nežinomojo Kareivio kapo

Į jus, jaunieji kolegos, mes dedame labai daug geriausių vilčių, tad žiūrėkite, kad jūs tas viltis pateisintumėte visos mūsų Tėvynės labui, mūsų kariuomenės garbei, Aukštosios Karo Mokyklos ir jos vadovybės pasitenkinimui ir jūsų pačių naudai.

Jūsų išleistuvių dieną galiu viešai pareikšt, kad per visą mokymosi laiką aš mačiau pas jus labai daug noro ir pasiryžimo mokytis ir dirbti. Dėkoju jums už tai ir prašau, kad šis noras būtų pas jus toks pat ir ateityje. Jis mums yra labai svarbus ir reikalingas, nes darbininkų turime nedaug, o darbo begalę, ypatingai šiais neramiais laikais, kada kiekvienas delsimas gali turėti labai skaudžių pasekų.

Atsiminkite, brangūs kolegos, kad kiekvienu sunkesniu momentu visos tautos akys su didžia viltimi ir pasitikėjimu nukrypsta į savo kariuomenę. Ir neduok Dieve, kad tokiu momentu kariuomenė susvyruotų. Juk tai būtų ne tik moralinis ir politinis smūgis, bet dažnai net katastrofa visai tautai ir valstybei. Mūsų visuomenė, ypatingai paskiausiais laikais, teikia mums daug moralinės paramos ir simpatijos, daug kur visuomenė iš kariuomenės šį tą ir perima bei skolina. Tai yra be kitko ir todėl, kad nors kariuomenė ir nėra dar prisiartinusi prie jos pačios siekiamo idealo, tai vis dėlto kai kuriose srityse mes esame, tur būt, geriau susitvarkę, negu kai kurios kitos sritys.

Taip ir turi būti. Mes turime siekti, kad kariuomenė būtų geriausiai ir pavyzdgingiausiai organizuota ir susitvarkiusia visuomenės dalimi, o pačioje kariuomenėje geriausius pavyzdžius turi rodyti patys vadai ir tie karininkai, kurie daugiau už kitus yra gavę, t. y. ir jūs, gerbiamieji solenizantai, kaip diplomuoti ir generalinio štabo karininkai.

Tad būkite pavyzdgingi karininkai ir visais atžvilgiais geri vadai.

Nuoširdžiai sveikinu jus, kaip mūsų jaunuosius generalinio štabo karininkus, ir linkiu Tamsoms daug laimės ir pasisekimo.

Šia proga dėkoju Vytauto Didžiojo Aukštosios Karo Mokyklos viršininkui brigados generolui Karveliui, mokyklos inspektoriui ir visiems ponams lektoriams už didelį Tamstų darbą, kurio vaisiais šiandien visi mes džiaugiamės.

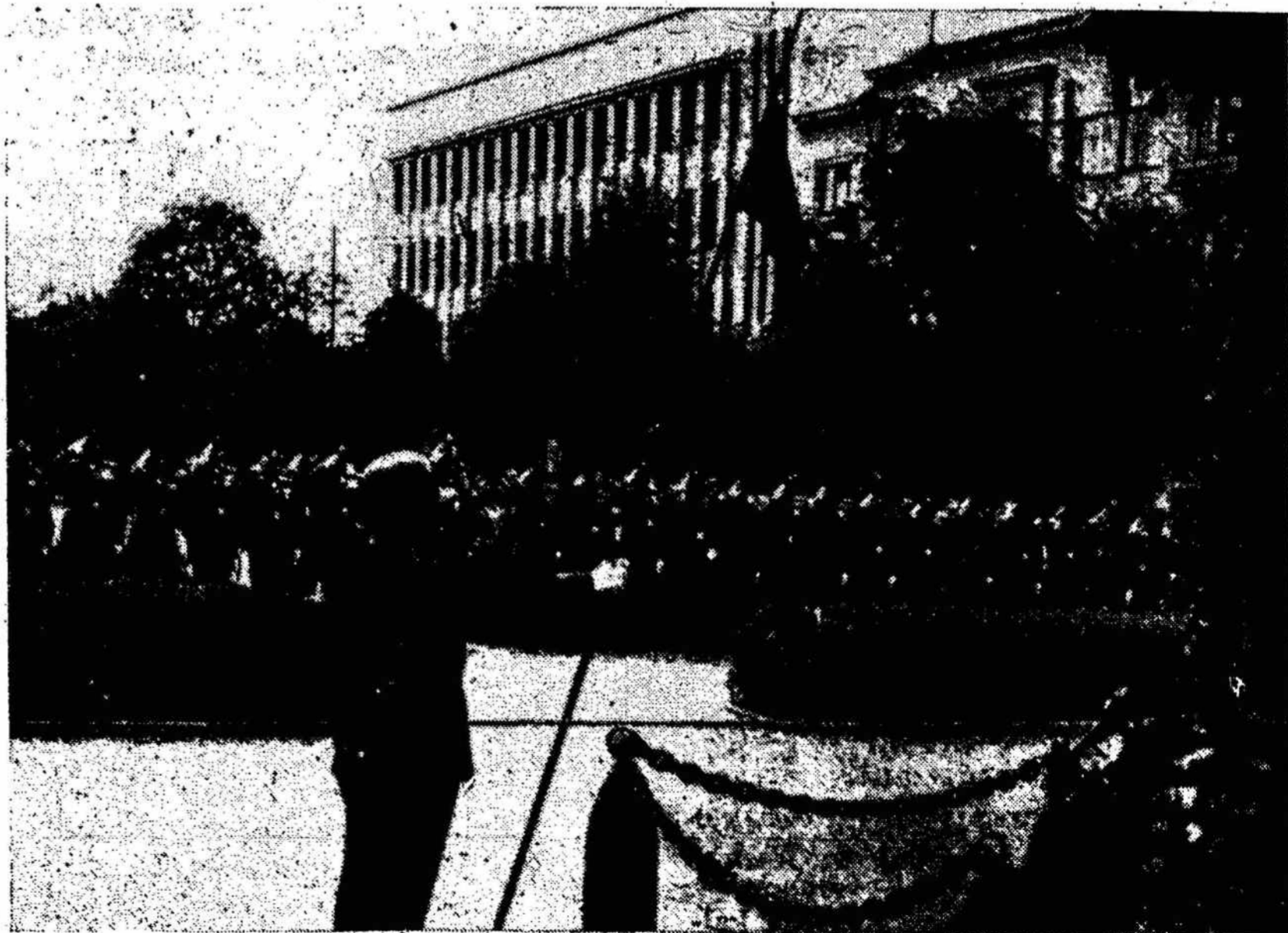
Visus savo norus, pasiryžimus, sumanymus ir visus jau atliktus darbus mes visada aukojame ir aukosime savo tautai ir valstybei, nes norime matyti savo Tėvynę amžinai laisvą ir nepriklausomą, o patys „lietuviiais esame mes gimę, lietuviiais norime ir būti“.

Kariuomenės vado kalbą palydėjo orkestro garsai. Į iškilmingojo posėdžio dalyvius prabilo ir Respublikos Prezidentas A. Smetona:

„Poetas A. Mickevičius vienoje savo poemoje yra pasakęs, kad Lietuvai reikia miško ir geležies. Tai rimčiausios sąlygos jai gintis nuo priešų. Šita poeto mintis, taikinta senovei, tebedera ir dabarčiai. Šiandien miško ir geležies reikšmė dar didesnė: abu tuo daiktu labai praverčia ir mūsų kultūrai.“

Bet itin labai reikalingas dalykas tautai, norinčiai apsaugoti savo krašto ribas, stipri organizacija ir ypač stipri jos vadovybė. Ir istorikai mano, jog didžioji Lietuvos praeitis buvo kuriama jos kilnių didžiųjų vadų. Jų vardai per mokyklas žinomi ir mūsų jaunimui.

Lektoriai ir VDAKM baigusieji prie Nežinomojo Kareivio kapo

Baigusieji Vytauto Didžiojo Aukštąją Karo Mokyklą karininkai su jiems įteiktaisiais baigimo diplomais

Jei tai teisybė, tai reikia ruošti organizuojamoje tautoje stiprią vadovybę, ypatingai tose organizacijose, kurios budi mūsų krašto nepriklausomybės sargyboje: kariuomenėje ir Šaulių Sąjungoje. Šiandien, taip jautriu metu, karinės vadovybės vaidmuo yra nepaprastai didelis.

Mes betgi žinome, kaip nelengva išauklėti vadai vienai ar kitai gyvenimo sričiai. Tatai pasiekiami palaipsniui. Ir mūsų buvo pirma įkurta vidurinė karo mokykla, o tik paskum ir per ją priėjome į aukštąją karo mokyklą, Vytauto Didžiojo vardu pavadintą. Juk ir aukštasis karinis mokslas turi būti einamas savo krašte, nes jis yra daugiau praktinis, o ne teorinis, einamas iš savo krašto gyvenimo sąlygų. Į tokį metodą šiandien yra linkęs bet kuris mokymas.

Mūsų aukštoji karo mokykla ko toliau, to bus stipresnė. Ji visą laiką bus reikalinga, nes vyresniesiems karininkams išėjus iš vadovybės, turės ateiti pasiruošę jaunieji. Tačiau vadų ruošimas, kaip sakytą, nėra lengvas dalykas. Vadovauti, liepti ir įsakyti yra daug sunkiau, nekaip būti vadovaujamam arba įsakomam. Jei taip, tai mokslas nesibaigia mokyklos metu, ypatingai turint akivaizdoje karinį mokslą, kur tiek daug esti technikos naujienų. Mokykla duoda metodą, išmoko karininką savarankiškai galvoti, savarankiškai darbą dirbti. Prie patyrimo, žinoma, pravartu ir knyga, ir teorijų sekimas.

Tačiau man šiandien netenka daug apie tai kalbėti. Viena, aš čia tiek neišmanau, antra, jums, jaunieji generalinio štabo karininkai, mokyklos viršininkai ir kariuomenės vadas dabar yra išdėstę, kaip ir ko jūs toliau privalote mokytis. Man telieka padėkoti jūsų viršininkui, visiems jūsų mokytojams už rūpestingą pareigų ėjimą, padėkoti ir jums patiems, kad taip kruopščiai ir atsidėję mokėtės, dirbdami kartais, kaip mums teko išgirsti, po keliolika valandų kasdien, o kartais visą parą. Man yra žinoma, kad mokyklos darbus stropiai sekė budriosios kariuomenės vado akys, kad jo rūpestinga globa jus lydėjo visą laiką. Tai gi ir jam aš privalau pasakyti ypatingą padėkos žodį.

Sveikindamas Aukštąją Mokyklą, linkiu jai ir toliau taip sėkmingai dirbti, kaip dirbo ligšiol. Man taip pat malonu pasveikinti ir jaunuosius gen.

štabo karininkus ir pareikšti jiems linkėjimų, kad didžiausiu pasitikėjimu tęstų savo darbą, jau turėdami metodą, kai teks eiti vienur ar kitur pavestas pareigas. Linkiu, kad dirbtute mūsų tėvynės saugumui nenuilsdami“.

Po kalbos orkestras sugrojo Tautos himną.

Padėkodamas už rūpestingumą, už įdėtas pastangas bemokant, klausytojų vardu kalbėjo plk. ltn. P. Daukšys. Jis savo ir kolegų vardu patikrino, kad „pasisėmę žinių ir iš mokyklos suolo palydėti gražiais ir nuoširdžiais linkėjimais dar su didesniu ryžtumu ir energija dirbsime skirtą mums darbą ir stengsimės pateisinti dedamas į mus viltis“. Jis taip pat pasidžiaugė, kad aukštąjį karo mokslą įgiję savoje mokykloje, savame krašte, geriau pažinę savo krašto vietovę ir kariavimo sąlygas. Plk. ltn. P. Daukšio baigiamieji žodžiai susiliejo į visų baigusių bendrus valiavimus ir padėkos pareiškimus Respublikos Prezidentui, vyriausybei, kariuomenės vadui ir buv. mokytojams.

Baigiant Mokyklos viršininkas visus pakvietė vaišių.

LIETUVA DIDŽIAJAME KARE. P. Rusecko jau baigiama ruošti spaudai. Šioje knygoje žmonių atsiminimai labai ryškiai atvaizduos tuos didelius vargus, kuriuos mūsų tauta pakėlė per Didįjį karą. Norintieji, kad jų atsiminimai patektų į I-ji šios knygos tomą, tegul pasiskubina juos atsiųsti žemiau nurodytu adresu. P. Ruseckas prašo kiek galima daugiau surinkti žinių apie Didžiojo karo metu sušaudytus Lietuvoje žmones (jų vardai bei pavardės, kieno ir kur sušaudyti, už ką, kur palaidoti ir p.). Sakysime, Skapiškyje (Rokiškio aps.) prie Totoriškio kalno buvo sušaudyta keliolika žmonių, o vienas iš atvestųjų sušaudyti ištrūko iš budelių rankų ir laimingai pabėgo. Tačiau nežinoma, kas buvo tie nelaimingieji ir tas laimingasis. Taip pat labai reikalingos fotografijos iš Didžiojo karo Lietuvoje. Visa medžiaga prašoma siųsti: P. Ruseckas. Žemaičių 23. Kaunas.

8.000 KARIŲ-UGNIAGESIŲ ATSARGOJE. Pr metais iš kariuomenės paleista į atsargą XXI kariuomenės ugniagesių laida, 564 kariai (4 psk., 183 j. psk., 104 gr., 273 eil.). Dabar turime atsargoje jau 8051 ugniagesį.

XXI laidoje į atskiras apskritis išleista: Šiaulių 63, Panevėžio 62, Rokiškio 44, Biržų 41, Utenos 34, Kretingos 32, Marijampolės 29, Kauno 28, Ukmergės 25, Alytaus 24, Klaipėdos 21, Raseinių 20; kitur mažiau.

Ta proga prašoma visas šaulių ir savanorių ugniagesių draugijos komandų vadovybes kuo greičiau siuntinėti įstojusių į komandas atsarginių karių-ugniagesių prašymų atkarpos kariuomenės ugniagesių inspekcijai (Kaunas, Gedimino, 15). Pastebėta, kad kai kuriose komandose atkarpos siunčiamos labai pavėluotos.

20 metų sukakties proga sveikinu Kariuomenės Teismą ir Prokuratūrą, nuo pat pirmųjų Lietuvos Nepriklausomybės metų uoliai ir sąžiningai dirbusius valstybinio ir karinio teisingumo darbą, ir linkiu toliau su tokiu pat atsidavimu dirbti ir budėti teisingumo srityje.

*B. gen. MUSTEIKIS
Krašto Apsaugos Ministras*

P. L. P. Karo Mokyklos pirmoji karininkų laida — savanorių kūrėjų laida

P. L. P. Karo Mokyklos pirmoji karininkų laida jau seniai turi gražią tradiciją, kas penkeri metai tos laidos karininkai susirenka į Karo Mokyklą ir čia prisimena savo išgyvenimus, Nepriklausomybės kovų žygius, atnaujina asmenines pažintis ir t. t. Tačiau pirmosios karininkų laidos bene išpūdingiausias ir reikšmingiausias susitikimas įvyko liepos 6 d. Tą dieną suėjo lygiai 20 metų nuo pirmosios karininkų laidos išleistuvių akto. Šią sukaktį visi gyvi tos laidos, tikrosios tarnybos ir atsargos, karininkai ruošėsi atitinkamai paminėti. Tuo tikslu buvo sudarytas specialus komitetas, kuriam pirmininkavo gen. št. plk. Žilys.

Pačios minėjimo iškilmės prasidėjo Įgulos bažnyčioje pamaldomis, į kurias atsilankė ministras pirmininkas ats. b. gen. Černius, krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis, pirmasis Karo Mokyklos viršininkas ats. b. gen. Galvydis - Bykauskas, dabartinis tos mokyklos viršininkas b. gen. Juodišius, daug aukštų karininkų ir daugiau kaip 70 pirmosios laidos karininkų, šiandien jau generolai, pulkininkai ir t. t. Pamaldas laikė pirmasis Karo Mokyklos kapelionas kun. B. Bumša, kuris pasakė ir pamokslą, nurodydamas valstybės nepriklausomybės būtinumą mūsų tautos gyvenime.

Pavakare Karo Muziejaus salėje įvyko iškilmingas posėdis, į kurį atsilankė Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, ministras pirmininkas ats. b. gen. Černius, Seimo pirmininkas inž. K. Šakenis, krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis, ministro pirmininko pavaduotojas K. Bizauskas, finansų ministras ats. d. gen. Sutkus, kariuomenės vadas b. gen. St. Raštikis, buvusieji Karo Mokyklos viršininkai, lektoriai, instruktoriai, daug karininkų. Posėdį pradėjo komiteto pirmininkas gen. št. plk. Žilys. Jis savo kalboje iškėlė pirmosios karininkų laidos darbus ir nuopelnus. Žuvusieji kautynėse tos laidos šeši karininkai buvo pagerbti susikaupimu.

Posėdžio metu įsidėmėtinas kalbas pasakė Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, ministras pirmininkas ats. b. gen. Černius ir krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis. Šios kalbos dedamos skyrium. Jos buvo lydimos Tautos himnu ir ovacijomis. Baigdamas posėdį, gen. št. plk. Žilys padėkojo vyriausybei, kariuomenės vadovybei ir Karo Muziejaus viršininkui už dalyvavimą iškilmėse ir ypačiai už pirmosios karininkų laidos pavadinimą savanorių kūrėjų laida.

Iš Karo Muziejaus visi iškilnių dalyviai nuvyko prie Nežinomojo Kareivio kapo pagerbti žuvusiųjų dėl Lietuvos laisvės. Pirmosios karininkų laidos vardu kalbą pasakė Prekybos ir Pramonės Departamento direktorius ats. Itn. Dr. V. Juodeika. Pabrėžęs, kad Nežino-

mojo Kareivio kapas lietuvių dvasią stiprina naujais pasiryžimais, jis toliau kalbėjo:

Štai prabėgo 20 metų nuo to laiko, kai mes, palikę Karo Mokyklos suolą, įsijungėme į mūsų kovojančią kariuomenę. Mes, rodos, taip trumpai, vos kelis mėnesius mokykloje tebedravė, vėl susirinkome. Pašaliečiams, berods, gali būti nesuprantama, kad mes per tokį, palyginti, ilgą laiką vienas kito nepamiršome ir džiaugsmingai iš visų Lietuvos kampų susirinkame, kad pasimatytume ir pasidalytume mintimis. Bet mes jaučiame, kodėl vieni kitiems artimi esame. Ne asmeniniai interesai mus suartino, o bendras pasiryžimas iškovoti tautai laisvę ir pergyventos valandos karo laukę. Tai 1919—1920 metų dvasia ir mūsų žuvusių draugų aukos, kurios sujungė mus kovotojų bendruomenėn ir kiekvieną iš mūsų paženklino kažkokiu nematomu mistiniu aukos ženklu.

Daug yra kovoje mūsų senoliai dėl savo žemės laisvės, kiekviena Lietuvos žemės pėda yra apšlakstyta krauju ir jų gyvybėmis patręšta. Dėl to Lietuvos žemė yra mums brangi. Bet toli gražu nelengvesnę kovą teko vesti atgimstančios Lietuvos savanorių kariuomenei. Audringi ir neramūs buvo laikai, kada kūrėsi nepriklausoma Lietuva. Tamsūs debesys dengė Lietuvos padangę, nesimatė prošvaistės, nei vilties žiburėlio. O vienok Lietuva prisikėlė. Atsirado jaunų pasiryžėlių, kurie išgirdo savo Tėvynės balsą ir pasiryžo išvaduoti kraštą. Jie ir sudarė tą negausią skaičių, bet galingą savo dvasia savanorių kariuomenę, kuri nugalėjo kelis kartus už save didesnę priešą. Lietuvos laisvė ne kieno nors malone suteikta, ne dykai įgyta, ji iškovota karo lauke vieningu tautos pasiryžimu, per dideles aukas ir pasišventimą.

Pirmoji Karo Mokyklos laida — savanorių kūrėjų laida. Baigę Karo Mokyklą 1919 m. liepos 6 d., karininkai buvo nusiųsti į frontą, stačiai į karo kautynes. Čia, kovos lauke, jie pergyveno visų kautynių tragizmą, čia jie ir užgrūdino savo dvasią ir valią. Nepamirškime, kad žymus skaičius pirmosios laidos karininkų žuvo kautynių lauke, o bemaž trečdalis visos laidos karininkų paženklinoti Vyčio kryžiumi.

Daug žuvo Lietuvos laisvės kovose jaunų Lietuvos sakių, kurių garbei šis kuklus paminklas pastatytas. Šiandien ir mes savo tarpe neturime Jurgio Siadravičiaus, Kazio Matulaičio, Prano Telksnio, Jono Stapulionio, Serafino Oželio ir Aleksandro Urbelio. Visi šie mūsų laidos draugai mirė karžygių mirtimi. Pirmoji mūsų tarpo ir apskritai pirmoji Lietuvos Karo Mokyklos auka — Jurgis Sidaravičius. Kada gausingas priešas pradėjo puolimą, Jurgis Sidaravičius sušuko kareiviams: „Vyrai, geriau mirsime, bet nepasiduosim!“

Jurgis Sidaravičius paliko mums brangiausią testamentą, savo gyvybės krauju užantspauduotą. Lai kiekvienas karininkas ir kareivis, lai kiekvienas lietuvis tautietis, senas ir jaunas, didelis ir mažas įsideda sau į galvą ir širdį: geriau mirsime, bet nepasiduosime. Tik toks vieningas visos tautos pasiryžimas yra vienintelis tikras kelias į laimėjimą ir garbę.

Šiandien vėl darosi neramu pasaulyje. Lietuvėjų tauta turi atidžiai būdėti dėl savo laisvės ir nepriklausomybės. Liki mas pastatė lietuvių tautą į šį Baltijos kampelį, kur reikalingas nuolatinis budėjimas. Mes turime mokėti apginti tai, ką esame kardu iškovoję. Ne tam prisikėlė lietuvių tauta, kad mirtų. Ne tam žuvo tie drąsūs karžygiai, kad kiti, kaip bailiai, pavojaus valandoje nuleistų rankas. „Tas laisvės nevertas, kas negina jos“ yra parašyta Laisvės Varpe. Tauta mokėjo iškovoti sau laisvę, ji mokės ją ir apginti. Laisvėje gyvenę, vergais nebūsime.

Mes nereikalaujame svetimo, bet mes iškilmingai pareiškiame, kad neišsižadame ir neišsižadėsime savo teisių. Niekas negali priversti mus tai padaryti. „Pirma geležis sutirps

BUTEGEIDENŲ ŠVENTĖ

Birželio 30 ir liepos 1 d. 7 pėst. Ž. K. Butegeidžio pulkas šventė sporto ir savo gyvenimo dvidešimties metų sukakties šventę.

Jau birželio 30 d. iš pat ryto vietinė visuomenė atidžiai stebėjo miklias butegeidėnų sporto varžybas. Didžiulė pulko aikštė tarpusavy rungsi karininkai, puskarininkiai ir kareiviai. Moderniojo penkiakovo I. vietą laimėjo ltn. Juškevičius, II. vietą j. ltn. Jamontas. Sportinė penkiakovo pirmąsias vietas laimėjo karininkai: j. ltn. Antanavičius, ltn. Gramas, j. ltn. Gedminas. Puskarininkiai: psk. Aleškevičius, psk. Petrulis, j. psk. Damidavičius. Puskarininkų trikoj pirmąsias vietas laimėjo puskarininkiai: psk. Atkočaitis, psk. Aleškevičius, psk. Rudauskas. Puskarininkų granatų mėtyme į toli pirmąsias vietas laimėjo: psk. Končius, vrš. Ermošenka, psk. Petrulis. Puskarininkų granatų mėtyme į taikinį pirmąsias vietas laimėjo: vrš. Ermošenka, psk. Končius, psk. Petrulis. Kareivių granatų mėtyme į toli pirmąsias vietas laimėjo: eil. Riestaitis, eil. Kaniušas, eil. Maciejauskas. Kareivių granatų mėtyme į taikinį pirmąsias vietas laimėjo: j. psk. Zaleckis, eil. Jokūbauskas, eil. Pakalniškis. 200 m bėgime pirmąsias vietas laimėjo: psk. Atkočaitis, j. psk. Beinoravičius, eil. Žibutis. Rutulio stūmime I. vietą laimėjo eil. Smilgys, II. vietą eil. Rimkus. Ieties mėtyme pirmąją vietą laimėjo eil. Bieliauskas. 1500 m bėgime pirmąsias vietas laimėjo: j. psk. Radzivonas, eil. Ladyga, gr. Tamošaitis. Šokime į aukštį: j. psk. Markvaldas, eil. Ramanauskas, gr. Každailevičius. Šokime į toli: eil. Arlauskas, eil. Ramanauskas, j. kar. Juknius. Disko mėtyme pirmąją vietą laimėjo eil. Jankus. 200 m plaukime laisvu stilium pirmąsias vietas laimėjo: griežik. k-dos mok. Plačenis, j. kar. Goldšteinas, eil. Bugenis. 5 km patrulio žygį pirmąsias vietas laimėjo šie kareiviai: eil. Ladyga, j. kar. Labanauskas, eil. Krapavickas. 7 km žygy pirmąsias atžygiavo: eil. Martinaitis, eil. Dargis, eil. Jucius.

Birželio 30 d. vakare buvo visuomenei ir įgulos kariams po atviru dangumi nemokamai suvaidintas linksmo turinio veikaliukas „Byla dėl linų markos“. Ypačiai visiems klausytojams patiko tikrai gyvenimiška vaidyba, scenišku sąmojumu ir žemaitiška kalba ūkininkas Drimba (j. ltn. Karmazinas). Pulko pirmosios dienos iškilmes apie vidurnaktį nepaprastai įspūdingai palydėjo gausios įvairiaspalvės raketos.

Liepos 1 d. dvidešimtmečio iškilmes prasidėjo pamaldomis. Pulko aikštėje po atviru dangumi buvo paruošta koplytėlė-šėtras. Pamaldas atlaikė ir atitinkamą pamokslą pasakė pulko kapelionas kun. Jurkus. Į pulko iškilmes atsilankė ir mūsų aukštoji karinė vadovybė: krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis, divizijos vadas b. gen. Reklaitis su divizijos štabo viršininku gen. št. plk. Urbšu.

Krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis, sveikindamas butegeidėnus dvidešimtmečio proga, priminė pirmąsias mūsų pulko kūrimosi dienas, pabrėždamas, kad jos buvo sunkios butegeidėnų pirmtakūnams, bet pirmųjų mūsų narsuolių ir ryžtingų savanorių dėka 7. PP turi Laivės kovų metu susikūrus labai gražią istoriją, kuri gali būti naujoms butegeidėnų kartoms tik kilniausiu ryžtumu ir ištvermės pavyzdžiu.

Dvidešimt metų istorijoje — meknutis laiko tarpelis, bet mūsų jaunutės kariuomenės ir pulko gyvenime per tą laiko-

Krašto apsaugos ministras b. gen. Musteikis butegeidėnų šventėje

tarpį padaryta didžiulė pažanga. Baigdamas krašto apsaugos ministras palinkėjo būti ištvermingais ir ryžtingais Tėvynės gynėjais. Už Vyriausiąjį Ginkluotų Pajėgų Vadą Respublikos Prezidentą sušukta tris kartus valio. Krašto apsaugos ministro b. gen. Musteikio kalba palydėta Tautos himnu. Po to pulkas praėjo pro aukštąją karo vadovybę iškilmes maršu.

12 val. buvo po atviru dangumi bendri kareiviški pietūs, kuriuose dalyvavo ir karinė vadovybė. Pietų metu iš vadovybės pusės buvo pasakyta kalbų, kuriuose priminta mūsų pirmųjų savanorių garbingos kovos už Tautos laisvę, palinkėta butegeidėnams žengti savanorių pramintu laisvės pamėgtuoju keliu ir semtis stiprybės iš garbingos praeities, o Laisvės kovų didvyrius laikyti ryžtumo bei pasišventimo pavyzdžiu ir jų nuveiktieji darbai tebūnie mums ir mūsų priaugantioms kartoms gyvenimo rodyklė.

14 val. visuomenę suįdomino sakalų gimnastų įspūdingai atliekami pratimai. Paskui buvo ryšių priemonių demonstravimas, kur visokio amžiaus pilietis galėjo pamatyti, kaip šuo panaudojamas telefono linijai praveisti, kaip jis teikia šaudmenis, sanitarinę medžiagą, perbėga bei peršliaužia apšaudomus plotus ir kt. Motorizuotas sunk. kulk. būrys parodė, kaip galima greitai pareiti iš žygio priešlėktuvinėn apsaugon ir atlikus savo uždavinį nepastebimai dingti iš akių. Ltn. Andriūnas įrankių mankštoj stebino miklumu. Už vis labiausiai stebino visuomenę dviratinių pasirodymas: išvažiavo visas skyrius, grieždamas įvairiais instrumentais.

Divizijos vadas b. gen. Reklaitis, uždarydamas pulko sporto ir dvidešimtmečio šventę, įteikdamas nugalėtojams dovanas, pabrėžė sporto svarbą karių gyvenime, pareikšdamas, kad karys niekad negali paskutinių savo jėgų išnaudoti, bet visados jis tam tikrą energijos ir ištvermės atsargą turi turėti.

Tai taip kukliai atšventė butegeidėnai savo gyvenimo dvidešimtmetį. Pulko karininkai pulko šventės proga paaukojo kiekvienas nuo savo bruto algos po 2% Ginklų Fondui, atsisakydami baliaus, o tik pasitenkindami pasilinksminimu — šokiais.

į vašką ir vanduo pavirs uola, negu ištartą žodį mes atšauksime“, pasakė kunigaikštis Gediminas.

Dideli kūrybiniai uždaviniai laukia mūsų tautos. Taip pat dar gali ateiti ir sunkių bandymo valandų. Bet nenusiminkime, 1919 metais buvo daug sunkesnės sąlygos, kariavome iškart keliuose frontuose su keliais priešais, o vienok laimėjome. Šiandien gi mes esame stiprūs, turime savo valatybę, turime gerai ginkluotą kariuomenę. „Jei būsime vieningi, drausmingi, darbštūs ir pilni pasiryžimo“, sako Valstybės Prezidentas, „tai būsime stiprūs, neįveikiami“.

Ir mums, Lietuvos laisvės kovų dalyviams, ligi mūsų gyslose kraujas nesustings, dar teks būti savanoriais, dar teks pakelti panašių 1919—20 m. žygius. Ir mes tai padarysime, visomis jėgomis ginsime brangios Tėvynės žemę.

Drįstu dabar kreiptis į Jus, kurie žuvote dėl Lietuvos laisvės. Mirę Lietuvos karžygiai! Žuvę mūsų draugai. Jūsų nėra čia šiandien mūsų tarpe ir negalite mūsų šventėje dalyvauti. Bet šią valandą mes jaučiame, kad Jūs esate čia arti su mumis. Tikėkite, kad ši valanda, kad mes jaučiame Jūsų galingų sielų dvelkimą, yra pati brangiausia, tauriausia ir pati iškilmingiausia iš visos mūsų šventės. Jūs esate ir būsite

mūsų, gyvųjų, pasididžiavimas ir garbė. Gal netobuli mūsų žodžiai, kad užpelnytą pagarbą sugebėtume Jums atiduoti, bet šią iškilmingą valandą mes pasižadame savo gyvybės kaina vykdyti Jūsų palikimą ir eiti tais keliais, kuriais Jūs nuėjote į garbę.

Garbė Jums per amžius, Lietuvos karžygiai!

Orkestrui griežiant gedulingą maršą, Nežinomojo Kareivio kapą pridengė pirmosios karininkų - savanorių kūrėjų laidos vainikas. Apeigų metu žuvusiems dėl Lietuvos laisvės paminklas buvo papuoštas Jurgio Sidaravičiaus portretu.

Šiomis iškilmėmis ir buvo baigtas pirmosios karininkų laidos dvidešimties metų sukakties minėjimas. Vakare Karininkų Ramovėje įvyko pobūvis, kurio metu savanorių kūrėjų laidos karininkai su svečiais dalinosi išgyventais įspūdžiais. Kariuomenės vadas b. gen. Raštikis pobūvio metu pasakė kalbą, kurią dedame atskirai.

ATIDARYTAS ŽEMAIČIŲ PLENTAS

Respublikos Prezidentas Antanas Smetona pasirašo Žemaičių plento atidarymo aktą

Kaip žinoma, 1934 m. buvo pradėta Žemaičių plento statyba. Tai tikrai buvo užsimotas didžiulis darbas, nes naujasis Žemaičių plentas iš viso yra vienas didžiausių mūsų krašto plentų. Jo ilgis yra 193 kilometrai ir visa statyba kainojo daugiau kaip 13 milijonų litų. Šio plento reikšmė Žemaičių krašto žmonėms yra tiesiog milžiniška. Jis pravedtas pro tokias vietas, kurių daugumai ligi šio laiko buvo toli geležinkelis ir bet koks geresnis kelias. Žemaičių plentas Žemaitiją tiesioginiai sujungia su Aukštaitija ir Suvalkija, tad jis yra lyg kokia gysla, kuria tekės žymi dalis mūsų susisiekimo.

Nors plentas viešai naudojamas jau nuo pereinamųjų metų rudens, tačiau Žemaičių krašto gyventojai nekantariai laukė jo atidarymo iškilnių. Ir jų sulaukė pereitą sekmadienį. Iškilnės prasidėjo netoli Kauno ir baigėsi Rietave. Visa paplentė buvo išpuošta garbės vartais, žalumynais ir tautinėmis vėliavomis. Prie plento rinkosi minios žmonių, kurios valstybės vadovybei reiškė tikrai žemaitiškai nuoširdžią padėką už šio plento pastatymą ir jų krašto ekonominio bei kultūrinio gerbūvio kėlimą.

Plento atidarymo iškilnėse dalyvavo Respublikos Prezidentas Antanas Smetona, ministras pirmininkas ats. b. gen. J. Černius, Seimo pirmininkas inž. K. Šakenis, ministrai, kariuomenės vadovybė, visuomenės ir spaudos atstovai. Plentą atidarė Respublikos Prezidentas, o jį Raseiniuose pašventino Arkivyskupas-Metropolitas J. Skvireckas. Čia Respublikos Prezidentas gausiai susirinkusiems žemaičiams pasakė išpūdingą kalbą. Prezidentą ir vyriausybę nuoširdžiai sveikino visuomenės atstovai ir naująjį plentą nuklojo gėlėmis.

Reto išpūdingumo iškilnės įvyko ne tik Raseiniuose. Jos įvyko Ariogaloje, Viduklėje, Ne-

Arkivyskupas Metropolitas Skvireckas VII. 9. šventina Žemaičių plentą

makščiuose, Kryžkalnyje, Kaltinėnuose ir Laukuvoje. Visur garbės vartai, žalumynai, vėliavos, minių minios ovacijas keliančių žemaičių. Plento atidarymo iškilnės buvo baigtos Rietave ir prie Dyvičio ežero. Čia buvo užkandžiai ir meninė dalis. Aplamai, kiekvienoje paplentės vietoje, per visą Žemaičių žemę, kur tik buvo susirinkę gyventojai, žmonėse spindėjo toks skaidrus entuziazmas, kad giedant Tautos himną daug kieno akyse nejučiomis spindėjo džiaugsmo ašaros.

Kokią milžinišką reikšmę turi Žemaičių plentas, mums geriausiai nušako susisiekimo ministro inž. K. Germano atidarymo metu padarytas pareiškimas. Ministras pabrėžė, kad dėl pagėrėjusio ir sutrumpėjusio kelio auto mašinų kuro ekonomiją ir sumažėjusią mašinų amortizaciją reikia vertinti apie pusantro milijono litų. Paplentės zonoje esamos žemės vertė pakilo apie 15 — 18 milijonų litų, kas yra žymiai daugiau, negu kainojo pats plentas. Žemė apvaloma nuo akmenų ir krūmų, ji geriau išnaudojama, statomi geresni trobesiai, žmonės jaučia pareigos pasitempti ir prilygti tai aplinkai, kurią sudaro naujasis plentas. Žemaičių plentas yra pirmoji ir pati didžiausioji grandis vyriausybės numatytame mūsų naujų plentų tinkle. Vyriausybė ir ateityje yra pasiryžusi plentų statybą pagyventi ir ji yra nutarusi įsteigti net kelių fondą. Tas fondas plentų statybai suteiks rimtas ir pastovias lėšas.

GAISRAMS STEBĖTI BOKŠTELIAI. „Mūsų Giriose“ iškeltas naudingas sumanymas aprūpinti gaisrams stebėti bokšteliais tas eiguvas, kur galima tikėtis gaisro. Aukštesnėje vietoje parenkamas augantis, šakotas, aukštas medis. Prie jo liemens priderinama keletas sudurtų kopėčių su turėkliais. Medžio viršūnėje pritvirtinama iš lentų padaryta aikštelė su turėkliais iš šonų. Iš tinkamai įtaisyto bokštelio eigulis kaip ant dūno matys savo eiguvą ir kaimyninės eiguvos dalį. Kylą dūmai lengvai bus pastebėti ir pastebėtą gaisrą pačioje pradžioje galės be vargo likviduoti. Per dieną pakaktų eiguliui 3—4 kartus išlipti į bokštelį pasižvalgyti. Ir tai tik tomis dienomis, kai yra gaisrų pavojus, t. y. per karštį, sausrą. Miškininkų žurnalas pataria turėti bent po vieną tokį bokštelį kiekvienoje girininkijoje. Tas sumanymas įsidėmėtinas ir kai kurioms kariuomenės ugniagesių komandoms, kur miškas auga arti rajono.

A. A. PLK. LTN. ANTANAS CIVINSKAS

Liepos 4 d. 23 val. 15 min. negailestingoji mirtis išplėšė iš vytenėnų šeimos visų mylimą ir gerbiama a. a. pulkininką leitenantą Antaną Civinską. Velionis gimęs 1890 m. Šakių aps., Barzdų vl., Ropidų kaime.

Baigęs Petrapilio realinės mokyklos 5 kl., įstojo į karo mokyklą Kazaniuje, kurią 1916 m. baigė praporščiko laipsniu. Išstius 1917 metus išbuvo fronte 22. suomių pulke būrio ir kuopos vado pareigose ir čia pakeliamas į podporučiko laipsnį. Dalyvavo kautynėse su austrais ir vokiečiais prie Tarnopolio.

1919 m. rugpiūčio 22 d. velionis įstojo į Lietuvos kariuomenę ir skiriamas į centralinį mokomą batalioną. 1920 m. skiriamas į 1. pasienio pulką. Čia velionis ėjo įvairias pareigas: kuopos vado, bataliono vado ir pulko vado.

Kaip gabus karys, 1923 m. siunčiamas į Vytauto Didžiojo Karininkų kursus, kuriuos sėkmingai baigęs skiriamas į 5. pėst. D. L. Kunig. Kęstučio pulką bataliono vado pareigoms. Iš 5. pėst. pulko buvo komandiruotas į Telšius karo srities viršininku. 1927 m. kovo 18 d. perkeltas į 9. pėst. L. K. Vytenio pulką, kur velionis ėjo įvairias pareigas. Nuo 1929 m. gegužės 24 d. iki šio laiko velionis buvo pulko ūkio viršininku. 1933 m. baigė Vytauto Didžiojo Karininkų Kursų administracijos skyriaus I. laidą.

Kaip ūkininko sūnui, ūkio viršininko darbas jam buvo artimas ir mėgiamas.

A. a. pulkininkas už ypatingus nuopelnus Lietuvai apdovanotas garbės ženklais: Vytauto Didžiojo ordino IV. laipsniu, D. L. Kunig. Gedimino ordino IV. laipsniu ir Lietuvos Nepriklausomybės medaliu.

Velionis ne tik vytenėnų šeimos, bet ir vietinės visuomenės buvo mylimas ir gerbiamas.

V-y-t-e-n-ė-n-a-i

3. DRAGŪNŲ PULKAS. Liepos 4 d. 3. dragūnų Geležinio Vilko pulko šaudykloje tarp 7. pėst. Ž. K. B. pulko, 3. dragūnų G. V. pulko, pasienio ir viešosios policijų buvo tradicinės pistoletų šaudymo varžybos. Pirmą vietą laimėjo 7. pėst. pulko ekipa (surinkusi 660 taškų iš 750 galimų). Antroje vietoje liko 3. dragūnų pulko ekipa su 642 taškais, trečioje — pasienio ir ketvirtoje — viešoji policija.

Šiose šaudymo varžybose daugiausia taškų (135) išmušė 7. pėst. pulko viršila Radkevičius A. Antruoju sušaudė pasienio policijos polic. Savičkas, išmušęs 134 taškus, ir trečiuoju — 3. dragūnų pulko kapitonas Ščepavičius. A. G.

ITALIJA. Atskiruoju dekretu italų valdžia paskyrė šių metų biudžete 280 milijonų lirų (apie 60 milijonų litų) Alžanijos žygio išlaidoms apmokėti. Iš jų 150 milijonų eina žemyno kariuomenei, 80 mil. — aviacijai ir 50 mil. — laivynui.

Lietuvos geležinkelių dvidešimtmetis

Prieš 20 metų liepos 6 d. iš Kaišiadorių į Radviliškį buvo išleistas pirmasis Lietuvos traukinys. Tad šiomis dienomis suėjo mūsų geležinkelių pirmasis dvidešimtmetis. Per tą laiką mūsų geležinkeliai smarkiai patobulėjo, pagausėjo jų tinklas, garvežių ir vagonų skaičius, padidėjo skuba. Čia nors trumpai apibūdinsime svarbesnius geležinkelių susisiekimo bruožus.

Po Didžiojo karo Lietuvai atitekę geležinkeliai nesudarė darnaus vientisinio vieneto, todėl juos teko pritaikyti mūsų krašto ekonominiams ir kultūriniais reikalams. Teko geležinkelių tinklą sujungti, statant naujus ruožus. Taip pastatyti šie ruožai: Kazlų Rūdos — Šeštokų, Telšių — Kretingos, Panevėžio — Joniškėlio, neskaitant eilės vietinio pobūdžio ruožų. Pastatyta taip pat labai daug pagelbinių tiltų, kelių, praplėsti tinklai stotyse, pastatyta eilė naujų geležinkelių stočių. Be to, gerokai išplėsta ir traukinių skuba, kuri šiandien neretai siekia ligi 120 kilometrų per valandą.

Nepriklausomybės pradžioje mes turėjome tik 6 garvežius, 15 keleivinių ir 57 prekinis vagonus, gi šiandien jau turime: 136 garvežius, 12 automatrisų, 7 lokomotorus, 290 keleivinių ir 3.778 įvairių rūšių prekinis vagonus. 1936 metais mūsų geležinkelių dirbtuvės pradėjo vagonų statybą, kas mums lengvina įsigyti dar daugiau vagonų ir garvežių, o taip pat atlikti ir riedmenų remontus.

Gyventojų patogumui nuolatos didinamas stočių ir sustojimo vietų skaičius. Šiuo metu Lietuvoje yra 106 geležinkelių stotys ir 99 sustojimo vietos. Kasmet didėja ir keleivių bei prekių pervežimas. Kai 1919 metais mūsų geležinkeliais buvo pervežta tik 220.000 keleivių, tai dabar jų pervežama jau apie pusketvirto milijono. Už keleivių ir prekių pervežimą geležinkeliais surinkta apie 300 milijonų litų, iš kurių valstybei pelno liko daugiau kaip 25 milijonai lt.

Turint galvoje taip pat gerai pas mus išplėstą geležinkelių susisiekimą, reikia kartu atsiminti ir tuos žmones, kurie prie viso to savo darbu prisidėjo ir prisideda. Tie žmonės yra tai geležinkelių tarnautojai. Pas mus geležinkeliuose tarnauja 3.888 žmonės. Geležinkelininkai, be savo tiesioginio darbo, uoliai dalyvauja visuomeniniame ir kultūriniame gyvenime. Yra suorganizuota atskira šaulių geležinkelininkų rinktinė, teatras, įvairios kasos, jie uoliai remia Ginklų Fondą ir t. t.

Geležinkelių 20 metų sukaktis visame krašte buvo plačiai paminėta. Sukakties dieną stotys ir traukiniai buvo papuošti vėliavomis ir žalumynais. Kaune geležinkelininkai, be kitko, buvo atvykę į Vytauto Didžiojo muziejaus sodelį ir čia pagerbė žuvusius dėl Lietuvos laisvės. Pažymėtina, kad daug jų buvo šaulių uniformomis. Neveltui tad sukakties proga geležinkelininkai šauliams įteikė savo lėšomis nupirktus 500 šautuvų ir 5 kulkosvaidžius. Prie Nežinomojo Kareivio kapo kalbą pasakė susisiekimo ministras inž. K. Germanas, pareikšdamas, kad šią brangią dieną geležinkelininkai prie Nežinomojo Kareivio kapo semiasi sau pasiaukojimo ir pasiryžimo dirbti mūsų Tėvynės Lietuvos gerovei.

P A S K U T I N Ė Ž V A L G Y B A

1920 m. rudenį, kada 3. pėst. pulkas buvo užėmęs barą prie Naujųjų Trakų, šio pulko 2. kuopa stovėjo Nabaraučiznos dvaro laukų apkasuose.

Nabaraučiznos dvaras tarytum buvo kokių raganų užkerėtas. Nors lenkų pozicijos buvo anapus dvaro, tačiau pačiame dvare priešas buvo įsitvirtinęs su keliais kulkosvaidžiais, iš kurių dažnai paleisdavo smarkią ugnį ir persekiodavo mūsų žvalgybas. Mūsų žvalgybos dažnai grįždavo nepasiekusios tikslo. Jei norėtum dvarą nuo priešų išvalyti, tai atrodė, kad mūsų artilerija turėtų visus jo trobesius sulyginti su žeme. Tačiau tokiam veiksmui nebuvo gauta leidimo.

Tokiai padėčiai esant praslinko dar apie savaitę. Kuopos vadas dažnai ir nervingai sukdamo telefono aparatą ir, pranešdamas bataliono štabui apie padėtį, nuolatos prašydavo leidimo pulti priešų pozicijas. Pagaliau, kada bendra fronto padėtis mūsų kuopai leido pasistūmėti pirmyn, bataliono vadas telefonu pranešė, kad rytojaus dieną, švintant, kai prabils mūsų baterija, kuopa galės pulti. Nudžiugo vadas ir visa kuopa, nes tokia padėtis kiekvienam buvo įkyrėjusi. Apkasų vyrai tiek pagyvėjo, kad kai kurie net mėgino dainuoti. Kuopos vadas, džiaugdamašis gera vyrų nuotaika, rūkančiuosius pavaišino amerikonišku tabaku.

Tik vienas, buvęs rusų kariuomenės puskarininkis, viršila Žalkauskas nerodė linksmumo. Jis kiek susimąstęs sėdėjo apkase ant šovinių dėžės ir nulenkęs galvą kažką galvojo. Kuopos vadas, atkreipdamas savo dėmesį, paklausė viršilos: „Na, viršila, o ko tamstai trūksta ar rūkyt neturi? Šia tabako — pas mane pakanka“. Viršila vikriai atsistojo ir kiek susigėdęs nusišypsojo.

— Ne, tamsta vade, — atsakė viršila, — rūkyti dar turiu, ačiū. Aš tik norėčiau prašyti leisti į tamstą kreiptis kitokiu reikalu, — tęsė viršila. Kuopos vadas tuoj išklaušė jo sugalvotą planą. Dabar viršila prašė vadą leisti jį į paskutinę žvalgybą su 15 žmonių ir vienu kulkosvaidžiu. Vadas kiek susimąstęs ir valandėlę pagalvojęs sutiko, tačiau dar paaškinio, kad ryt anksti vis tiek pulsime priešų pozicijas artilerijos ugnies remiami ir ši žvalgyba vargu ar duotų mums naudos. Ko gero, šios dienos žygis tik galėtų priešą paskatinti budriau budėti dvare ir apkasuose, o jei taip, tai mums būtų maža naudos.

— Žinoma, jei mano žvalgyba nieko gero nenuveiktų, tai būtų gaila šio žygio, — aiškino viršila, — bet, tamsta vade, vis dėlto norėčiau savo laimę išmėginti, nes man gaila ir dvaro, kuris rytoj galėtų pelnais pavirsti. Jei dvaras šiandien yra taip naudingas priešui, tai rytoj gal nemažiau būtų reikalingas ir mums. O aš su 15 žmonių šianakt norėčiau išmėginti priešų drąsuolius ir juos iš dvaro iškrapštyti.

Vadas, išklaušęs viršilos prašymą, pagaliau sutiko. Dabar viršila buvo patenkintas ir gyvai nardydamas po apkasus, rinkosi, jo manymu, narsiausius ir drąsiausius vyrus. Su viršila į žvalgybą siūlėsi kiekvienas, bet vadas daugiau kaip 16 vyrų iš apkasų išleisti nesutiko. Po kelių minučių viršila turėjo jau 15 vyrų sąrašėlį ir ramiai laukė nakties.

Netrukus sutemo ir tuoj užviešpatavo tamsi lapkričio mėnesio naktis. Viršilos žvalgybos vyrai atidžiai

pasitikrino kulkosvaidį ir kitus ginklus. Kuopos vadas dar pasiūlė viršilai, jeigu reikalinga, ir antrą sunkųjį kulkosvaidį, nes kuopa jau turėjo iš priešų išsigijusi net 9 sunkiuosius kulkosvaidžius. Viršilos vyrai mielai sutiko pasiimti ir antrąjį, nes, anot jų, per naktį turėsią gražaus laiko juos įsitvirtinti tinkamose vietose.

Jau buvo beveik vidurnaktis, kai apie ruošiamą žvalgybą kuopos vadas painformavo bataliono štabą ir prašė laukti, kada kuopa paprašys baterijos paramos.

Apie 11 val. naktį viršila su 15 žmonių ir dviem kulkosvaidžiais paliko apkasus. Kiekvienas žvalgybos karys turėjo po 2 rank. grąnatas ir tiek šovinių kiek jo manymu galėtų būti reikalinga. Apkasų vyrai dabar nežiovavo ir niekam miegas nelipdė akių. Visi įtemptai ir pasiruošę laukė šios paskutinės žvalgybos vaisių. Praslinko jau gal 4 — 5 val., o žvalgybos nė garso: negirdėti jokio šūvio. Vien tik monotoniškai ošė reti medžiai, kurių prie mūsų apkasų netrūko. — Argi visa mūsų žvalgyba be garso būtų įkliuvusi priešui į nagus, argi dvaras tikrai būtų užkerėtas, — nerimavome likusieji.

Kai kuopa apkasuose nerimavo, tai viršila su savo žmonėmis ramiai sėdėjo jau netoli dvaro paskutiniame mažame alksnynėly ir laukė nuobodžiai slenkančios nakties pabaigos. Žvalgyba laukė, kad bent truputį dangus pradėtų švisti, kad bent vargais negalais būtų galima įžiūrėti apylinkę. Juk reikėjo netikėtai pulti dvarą. Kulkosvaidžiams reikėjo parinkti tinkamiausias vietas.

Kada jau šiek tiek pradėjo švisti, mūsų vyrai pamatė beveik visai po savo kojomis blizgantį nedidelį ežerėlį. Ežerėlio kraštai buvo apaugę švendrais ir karkalais. Viršila nudžiugo. Ilgai negaišdami, visi nuriedėjo į pakalnę prie ežero ir pakrūmėmis ežero kraštu patraukė dar arčiau dvaro. Dabar jau reikėjo kopti į kalnelį. Susiradę griovį, juo patraukė, vilkdami savo kulkosvaidžius. Kai griovys pasibaigė, visi pasitarė kas reikia toliau daryti. Kadangi dar nevisai buvo prašvitę, todėl šliauždami žemesnėmis vietomis, prislinko visai prie paties dvaro. Viršila tuoj tris vyrus su vienu kulkosvaidžiu paliko dvaro šone ir įsakęs jiems jokia būdu nešitraukti nė žingsnio, pats su likusiais žmonėmis šliaužė toliau. Ties pačiu dvaru gryname dirvone paliko dar 6 vyrus be kulkosvaidžio, o likusieji 7, nusileidę kiek į pakalnę, greit patraukė į kitą dvaro pusę ir susiradę ten mažą pirtelę, pasistatė antrąjį kulkosvaidį. Viską ruošė paskubomis, kad visai neprašvistų. Prie antrojo kulkosvaidžio pasiliko pats viršila su dviem žmonėmis, o keturis pasiuntė į patį dvarą. Keturi žvalgai greit pasiekė dvaro sodą ir dingo tarp jo krūmų bei medžių. Sodu atšliaužė prie pačių rūmų ir pastebėjo pro langą silpną švieselę. Vienas mūsų mūšikių prišliaužė prie lango ir pažvelgė į vidų. Žiburys su sumažinta liepsna stovėjo ant stalo ir daugiau ničnieko nepastebėjo. Pačiame dvare buvo tyla. — Jei čia yra lenkų, tai visi miega, — galvojo mūsų vyrai. Bet kas dabar daryti toliau, į ką pradėti šaudyti — nežinia.

Staiga sugirgždėjo durys ir mūsų vyrai prisiplojo prie žemės. Iš priemenios išėjo vienmarškinis lenkas, kurio neužsegta petnešos kadaravo žemyn. Jis per kiemą patraukė stačiai į tvartą. Ką jis ten darys, mūsų mūšikiams neaišku. Ilgai laukti nereikėjo: tuoj iš tvarto

lenkas išsivedė jau pabalnotą didelį širmį ir atsivedęs prie tų pačių priemenės durų, kamanas užmetė ant tvoros stulpo o pats vėl dingo duryse. Arklys stovi pabalnotas. Matyt, kas nors rengiasi joti. Mūsų vyrai pradėjo svarstyti, ar šauti pasirodžiusį raitininką ar ne. Vieni buvo karštesni ir ištiesę šautuvus laukė kas pasirodys duryse, o kiti priešinosi ir ragino savo draugus būti kiek šaltesniems, kad nepagadintų reikalo. Taip mūsiškiai, tyliai besiginčydami, pamatė, kad prie arklio priėjo vėl tas pats kareivis, o paskui jį kitas. Šis paskutinysis, matyt, galėjo būti kuris nors viršininkų. nes buvo dailiau apsirekęs. Raitininkas, negaišdamas, užšoko ant širmio ir spustelėjęs pentiniais, kai strėlė nėrė pro vartus.

Čia ir buvo visos jų nelaimės pradžia. Mat, raitininkas, išnėręs pro vartus, patraukė lyg tyčia stačiai ant mūsų šešių žvalgų, kurie tysojo šiek tiek apsikasę gryname lauke. Mūsų vyrai, matyt, per greit pasikarščiavę, raitininką tuoj pasveikino šautuvų salve. Lenkas sumišo ir šoko kiek tik arklys įkabina atgal į dvarą. Mūsų šešetukas pakulniui išleido dar pora salvių. Arklys tuoj pakilęs piestu griuvo, o raitininkas, lengvai sužeistas, pasiekė dvaro kiemą ir didžiausiu triukšmu sukėlė aliarmą. Subruzdo sujudo visas dvaras. Iš dvaro trobų pradėjo verstis begalė kareivių. Siuvo po kiemą, lyg bitės avilyje.

Mūsiškiai sode jau nei gyvi, nei mirę. Jie dabar pamatė tai, ko nesitikėjo. Ar šaut ar nešaut. Šis svyravimas dar ilgai kamavo kiekvieną. Pasirinkę geresnę sode vietą, iš kurios puikiai buvo matyti kas darėsi dvare, mūsų vyrai nusprendė nesitraukti. Kada jau sutirštėjo kiemas, kada ir į sodą pradėjo lenkai smukti, tada mūsiškiai paleido tik keturių salvę ir balsiai šaukdami sviedė po granatą, o toliau ir vėl šautuvus paleido į darbą. Nesunku įsivaizdinti kas atsitiko. Lenkai taip sumišo, kad ištisos grupės iškėlė rankas ir šaukė, kad pasiduoda. Mūsų kol kas tik keturi vyrai nedrįso iš sodo pasirodyti ir toliau tratino. Lenkai pamatę, kad pagalbos nėra ir greičiausia jau susivokę, kad čia mūsiškių nedaug, vėl griebėsi ginklų ir spruko iš dvaro į visas pusės. Mūsiškiai iš sodo dingo.

Lenkai su triukšmu išsivertė per sodą, kad galėtų sučiupti mūsų žvalgus. Čia pat tuoj sukaleno viršilos kulkosvaidis, ir neveltui. Lenkai, manydami, kad dvaras puolamas iš šito šono, spruko į kitą dvaro šoną. Čia ir vėl papliupo ilgokos pirmojo kulkosvaidžio serijos. Lenkai jau nepakyla nuo žemės, bet atsišaudydami sprunka atgal į dvarą. Tačiau čia vėl iš šono jiems kelią užkirto mūsų žvalgybos kiti vyrai, ir tuo būdu viskas maišosi aplinkui, ir dvaro kulkosvaidžiai jau seniai nutilo.

Ši visą triukšmą išgirdę lenkai, kurie buvo savo pozicijose, pakilo iš apkasų eiti į pagelbą, bet viršila su savo kulkosvaidžiu jau buvo nebe pirtyje, bet atitinkamoje vietoje. Jis šį kartą, netaupydamas šovinių, su savo kulkosvaidžiu pašalindavo lenkus iš rikiuotės po vieną.

Tik vienas viršilos kulkosvaidis gal nebūtų lenkų sulaikęs, jei mūsų baterija nebūtų pasiuntusi stačiai į apkasus keliolika sviedinių ir jei visa mūsų kuopa nebūtų laiku atvykusi mūsų vyrams į pagelbą. Kad lenkai, kurie dar spėjo susmukti į apkasus, nepaspėtų susigriebti, mūsų artilerija smarkiai šaudė, o kuopa puolė. Vienas mūsų būrys užėmė dvarą ir čia pasidavė į nelaisvę net apie 30 lenkų. Atiteko 9 arkliai, 2 kulko-

svaidžiai ir geroka krūva šovinių. Belaisvių tarpe nemaža buvo sunkiau ar lengviau sužeistų. Taip pat kietas ir sodas buvo nuklotas nukautais priešais. Po poros valandų karštų kautynių lenkai, negalėdami atlaikyti mūsų kuopos spaudimo ir taiklaus baterijos šaudymo, iš savo apkasų pradėjo trauktis. Tą dieną kuopa laimingai pasistūmėjo pirmyn.

Po kautynių pačiame dvare įsirengėm telefoną, ir čia apsisotojo kuopos štabas. Dvaro savininkas kažkur buvo dingęs. Namie liko tik savininko žmona. Po poros dienų atsirado ir pats savininkas, kuris aiškino, kad kautynių metu buvęs pas pusbrolių, kuris netoli taip pat turi dvarelį.

Po poros dienų mūsų kareiviai, iš dvaro tarnų sužinoję, užtiko priemenės spintoje didelę apipintą bonką su degtine, užpilta ant vyšnių. Kadangi bonka buvo pilna kaip akis, tai galima buvo manyti, kad dar nėra savininkai nebuvo ragavę tos degtinės. Be to, iš tų pat dvaro tarnų buvo sužinoję, kad dvarininkai tokios pat degtinės duodavę lenkų kariams kad šie drąsiau gintų jo dvarą. Todėl atsirado vienas kitas išdaigų mėgėjas ir sugalvojo iškrėsti dvarininkams išdaigą. Nors tokios išdaigos yra ir smerktinas dalykas, bet nenorėdamas slėpti, kad ir saviškių neigiamų pusių, kokių kartais pasitaiko, negaliu praeiti tyloomis ir pro šį įvykį.

Tuojaus mūsų vyrai iš bonkos degtinę nupylė į kitą indą, o ant vyšnių užpylė vandens, bonką vėl pastatė į savo vietą. Viską atliko slaptai, savo viršininkams nežinant.

Kitos dienos vakarą dvaro savininkas sugalvojo mūsų kuopos vadą paprašyti pas save vakarienės ir valgant su pasididžiavimu pabrėžė: „Ponas vade, paragausime „lenkiškosios“. Dvarininkas tuoj pripylė stiklelius ant aukštų kojelių ir pats paėmęs, paragino savo svečius. Visi, rausvą vandenėlį išgėrę iki dugno, tuoj sužiūro vienas į kitą, o dvaro savininkas, išmeigęs akis į savo žmoną, pradėjo stiklelį sukinėti tarp pirštų. Valandėlė buvo tylu.

Savininkas atsiprašęs pakilo nuo kėdės ir nuėjęs į kitą kambarį, gana tyliai užėmė tarnaitę, iš kur ji paėmė nei šiokios, nei tokios rūkšties. Kada tarnaitė parodė ponui bonką ir jis paragavo iš jos, tada jau suprato, kas atsitiko. Tuomet pasiskundė mūsų vadui. Vadas, žinoma, tuoj išaiškino reikalą, kaltininkai buvo surasti, bet kartu paaikškėjo ir dėl ko kareiviai iškrėtė dvarininkui tokią nemalonią išdaigą. **A. V.-vis**

DUJOKAUKEI 85 METAI. Anglų spauda rašo, kad visai panaši į dabartines dujokaukes žmonių sveikatos apsaugos priemonė — kaukė buvo išrasta anglų gydytojo Stenhouse's 1854 metais Anuo laiku Londone ir Anglijoje buvo smarki choleros epidemija, liga nunešė į kapus daug žmonių. Gydytojas Stenhouse'ė suprato, kad būtų naudinga apsaugoti žmogaus burną ir nosį nuo choleros bacilų. Jis padirbęs kaukę su kostuvu, kuris buvo pripildytas medžio anglies miltelių. Vėliau išradimas buvo pamirštas, o D. karo metu atsirado jau tikros dujokaukės, iš pradžių visai netobulos ir prastos, vėliau vis tobulesnės ir saugesnės.

VIENUOLIŲ IR FARMACEUTŲ DOVANOS KARIUOMENEI. Lenkijoje šv. Uršulės vienuolės ir jų laikomų mokyklų tėvai bei vaikai surinko daug pinigų, įsigijo ir padovanojo kariuomenei sanitarinį lėktuvą RWD-13, pakrikštytą „šv. Uršulės“ vardu.

Lenkijos farmaceutų suvažiavimo metu kariuomenei buvo išeiktos vaistinių savininkų ir tarnautojų dovanos: 5 priešlėktuvinės artilerijos patrankos ir 3 sunk. kulkosvaidžiai.

PRANCŪZIJA. Paryžiuje šių metų gėlių parodoje buvo ir rožių, kurias auginą Maginot'o įtvirtinimuose. Jų bukieta padovanojo respublikos prezidentui, kuris lankėsi parodoje.

MOKYKLA IR KARIUOMENĖ

Mokinių „poligonas“ baigė darbą

Šiais metais mokinių stovykla buvo suorganizuota tikrojoje Aukštaitijoje, Utenos apskr. prie Alaušo ežero. Rami gražaus Alaušo pakrantė tam reikalui labai tiko. Iki šiol mažam težinomo Alaušo vardas bus žinomas visoj Lietuvoj, nes šeši šimtai iš visos Lietuvos surinktų mokinių išgarsins jo vardą, nes jau ir pačioj stovykloj jo garbei buvo daug sukurta.

I šį naująjį „poligoną“ pirmieji susirinko mažučiai — I—II klasių mergaitės ir berniukai, po šių — birželio 21—28 d. d. — septintųjų klasių mergaitės, o birželio 28 — liepos 7 d. — VII klasių berniukai.

Septintokų stovyklos tikslas — sudaryti progą visos Lietuvos abiturientams susipažinti, pabendrauti, pagyventi socialiniu stovyklos gyvenimu, išlaikyti kūno kultūros ženklo egzaminus, atlikti šaudymo pratimėlius ir praktiškai pritaikinti topografijos žinias.

Septintokų stovyklos viršininku buvo Biržų gimn. direktorius Vosylis. Didžiama stovyklos laiko skirta kūno kultūros ženkliui įsigyti egzaminams, o kita dalis — šaudymams šrateliais ir topografijos pratyboms.

Šaudymuose geriausiai pasirodė Zarasų, Kauno III, Kauno „Aušros“, Telšių ir Prienų gimnazijos.

Po vakarinio patikrinimo buvo laužai, kuriuose geriausiai pasirodžiusioms gimnazijoms buvo paskirtos premijos. Laužuose geriausiai pasirodė šios gimnazijos: Biržų, Telšių, Kauno IV ir Alytaus gimnazijos.

Direktoriaus Paliulio iniciatyva po stovyklos apylinkes buvo suorganizuota tautosakos ir tautodailės ekspedicijos surinkusios nemažai įdomių liaudies kūrybos eksponatų, kuriuos nutarta perduoti steigiamam Utenos muziejui.

Inspektoriaus Rainio iniciatyva nutarta sutvarkyti Sudeikių kapinėse palaidoto poeto kun. Šnapsčio-Margalio kapą, kuris rastas nepaprastai apleistas. Tam reikalui mokiniai ir mokytojai suaukojo pinigų ir savo darbu sutvarkė dainiaus kapą.

Stovyklą atlankė švietimo ministras Dr. Bistras, plk. Šaraskas, o ypač gausiai stovyklos laužus lankė malonūs to krašto gyventojai.

Liepos 7 d. iš pat ryto, baigė darbą, triukšmingai ir linksmai septintokai apleido savo „poligoną“. Tropo-lilo

JŪRŲ SKAUTŲ ŠVENTĖ ALYTUJE

Liepos 2 d. Alytuje buvo vietos jūrų skautų vandens sporto šventė. Ji buvo atidaryta bendru sportininkų paradu. Varžybose įvykdyti šie plaukimai: skersai Nemuną pirmuoju perplaukė V. Neverauskas, skaučių — S. Mikšaitė; 50 m plaukimus laimėjo: krūtine — L. Misikas, laisvu stil. — S. Mikšaitė, Neverauskas ir Garbačiauskas, nugara — L. Misikas; baidarių lenkynes laimėjo Žvaliauskas II, o laivelių — Palubinskas; nėrime geriausias buvo sk. Didžiulis. Šventė dar pajvairino šuoliai, komiškas plaukimas ir p.

Karinio rengimo pamoka Marijampolės Marijonų gimnazijoje. Instruktuuoja lt. Bazilevičius

Laiškas Tėviškėn

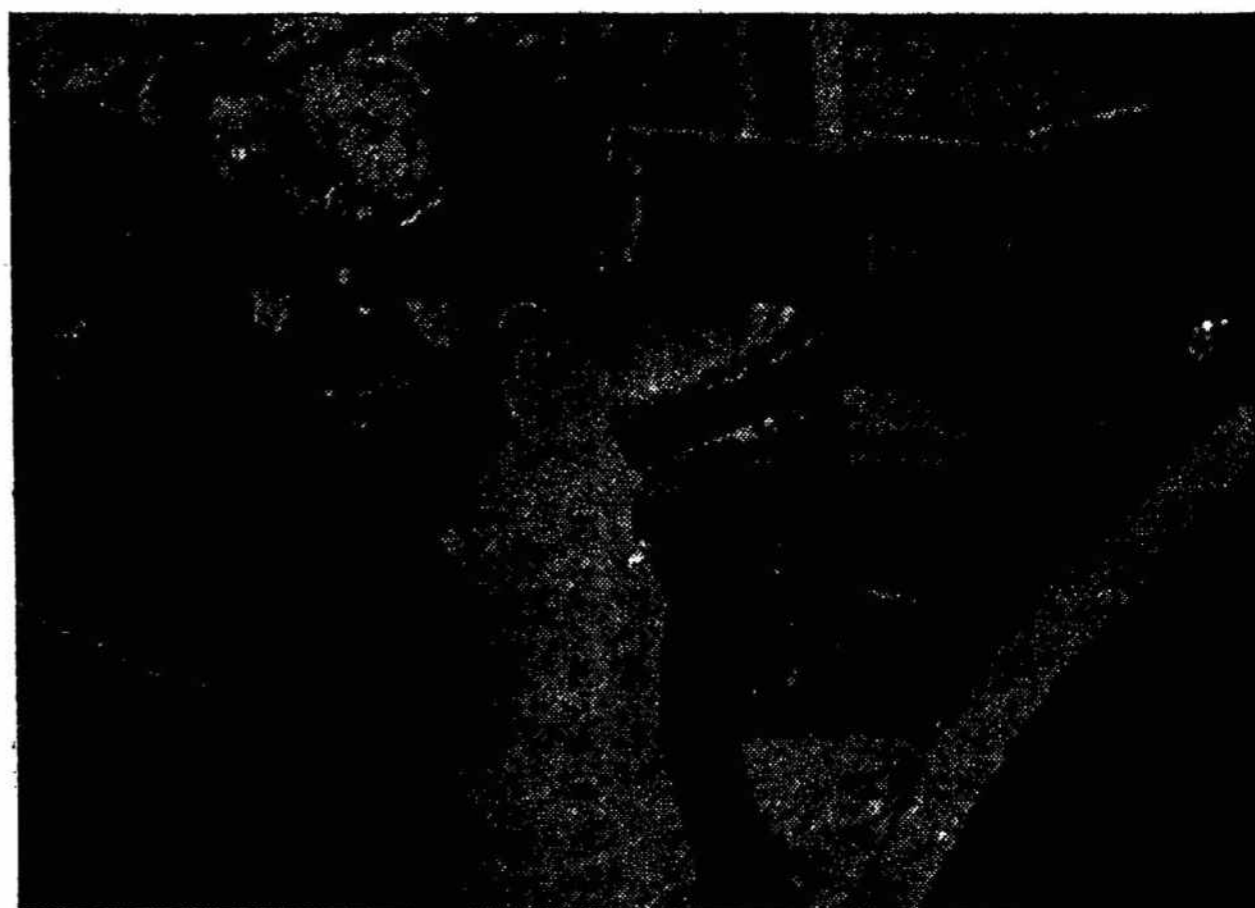
A. Rigmundas

Pas jus jau soduos vyšnios žydi,
Dainuoja paukščiai miškuosė,
O mus keliais, laukais palydi
Jaunystės ryžtas ir dvasia!

Pilkuos arimuos jėvas linksta,
Siūbuoja obelų žiedai,
O mum smagu, gražu ir linksma
Žygiuot įkaitusiais veidais.

Mamyte, tėve, mielas broli,
Kad pamatytumėt mane,
Koks aš smagus ir lieknas vyras,
Kai skamba žingsniai ir daina!

Jūs dirbkit, arkit, pjaukit, sėkit —
Teauga žemė mūs' šviesi!
Dėl jos su ginklu vis budės čia
Jaunystė žydinti, drąsi!

Prie Nepriklausomybės kovų liudytojo

STEIGIAMOS STATYBOS AMATŲ MOKYKLOS

Šiais metais steigiamos dvi žemesnės statybos amatų mokyklos su mūrininkų, krosnininkų ir dailidžių skyriais. Tokios mokyklos nuo rudens atidaromos Kaišiadoryse ir Raseiniuose.

KONKURSAS MOKSLEIVIAMS

Norėdami paskatinti beatostogaujančius ir beekskursuojančius moksleivius susidomėti tomis vietomis, kur ėjo nepriklausomybės kautynės, kur žuvo ar palaidoti narsieji mūsų Tėvynės gynėjai, skelbiame tų vietų aprašymo konkursą. Rašiny galima duoti vietos vaizdą arba jį jungti su tais jausmais, kurie gimsta esant toje aplinkumoje, — kaip kam geriau rašosi. Be to, rašinį perskaičius turi būti numanu, kuri ir su kuriais įvykiais susijusi vieta-minima.

Rašinys turi būti nemažesnis kaip penki sąsiuvinio puslapiai. Rašyti vienoje lapo pusėje, pasirašyti slapyvardžiu, o tikrąją pavardę, vardą, mokyklą, klasę (kursą) ir amžių surašyti atskirame lapely, įdėti vokelin, užlipdyti, užrašyti slapyvardį ir prisiūti prie rašinio. Siunčiamajame voke įrašyti rankraščiai ir 50 gr. klijuoti 5 ct. pašto ženklą.

Bus premijuoti trys geriausieji rašiniai. Jiems paskirtos piniginės ir knyginės dovanos. Rašinius Redakcijai atsiųsti iki rugpjūčio 27 d.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

III. PĖST. DIVIZIJOS BŪSTINĖ. Liepos 1 d. savo prašymu išėjo į atsargą III. pėst. divizijos ryšių kuopos psk. Juozas Gendrolis.

Psk Gendrolis yra gimęs 1906 m. vasario 1 d. Raseinių aps., Kražių vl., Periškių km. Karinę tarnybą pradėjo 7. pėst. pulke 1927 m. balandžio 30 d. Kaip drausmingas ir sumanus karys, tą patį metų lapkričio 1 d. tolimesnei tarnybai buvo perkeltas į III. pėst. divizijos štabą ir pasiūstas į ryšių b-no mok. kuopą, kurią baigė 1928 m. balandžio 7 d. Būdamas sąžiningas jam pavestose pareigose, tais pat metais pakeltas į psk. laipsnį ir nuo spalio 29 d. pradėjo tarnybą liktiniu.

Per visą tarnybos laiką, eidamas įvairias pareigas, psk. Gendrolis pasižymėjo kaip kuklus, drausmingas ir darbštus karys. Kuopos vado mjr. Svičiulio žodžiais, psk. Gendrolis suspėdavo būti ten tuo laiku, kur jis kaip tik būdavo ypač reikalingas.

Už nuopelnus psk. Gendrolis apdovanotas Nepriklausomybės ir Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino III. laipsnio medaliais.

Div. štabo liktiniai šaulių klubo būstinėse suruošė jam kuklias, bet tikrai nuoširdžias išleistuves, kur buvo pasikeista linkėjimais ir, kaip pasirinkusiam prekybininko amatą, įteikta kukli originali dovana — portfelis, o jo žmonai — gėlių puokštė.

Vr.

8. P. K. K. VAIDOTO PULKAS. Liepos 5 d. užsiėmimų aikštėje įvyko pulko sporto šventė. Šventėje nugalėtojais išėjo; 100 m bėgime: I. v. psk. Gaidys, II. v. psk. Marcinkus, III. v. eil. Dukavičius. 200 m: I. v. j. ltn. Binderis, II. v. eil. Paplauskas, III. v. eil. Kacas. 1500 m: I. v. gr. Sokolovas, II. v. eil. Gutauskas, III. v. eil. Užtupis. Šuolis į tolį: I. v. j. ltn. Binderis, II. v. eil. Paplauskas, III. v. j. ltn. Bardzilauskas. Šuolis į aukštį: I. v. j. ltn. Binderis, II. v. j. kar. Preisas, III. v. j. ltn. Bardzilauskas. Ieties mėtyme: I. v. gr. Gruzdis, II. v. eil. Gutauskas, III. v. j. kar. Preisas. Rutulio stūmime: I. v. j. ltn. Binderis, II. v. j. kar. Lipšicas, III. v. eil. Kacas. Granatos mėtyme į tolį: I. v. eil. Gutauskas, II. v. gr. Gruzdis, III. v. psk. Viltrakis. Granatos mėtyme į taikinį: I. v. psk. Viltrakis, II. v. psk. Norvaiša. Sportinė penkiakova karininkų: I. v. j. ltn. Binderis, II. v. ltn. Šeinauskas, III. v. j. ltn. Bardzilauskas. Sportinė penkiakova puskarininkų: I. v. psk. Gaidys, II. v. j. psk. Meškauskas, III. v. j. psk. Oržekauskas. Trikoje: I. v. j. psk. Čekanauskas, II. v. vrš. Kotleris, III. v. psk. Marcinkus. Plaukimas 200 m karininkų: I. v. ltn. Narijauskas, II. v. ltn. Milašauskas. Plaukimas 200 m puskarininkų: I. v. vrš. Šlikas, II. v. psk. Viltrakis.

Pulko šventė baigėsi krepšinio rungtynėmis tarp I-mos ir II-ros pulko komandų. Rungtynės baigėsi I-sios pergalė 23:18.

Sporto šventei vadovavo pulko sporto vadovas kpt. Grinevičius.

Psk. Gulbinskas

VARNIŲ ĮGULA. Liepos 4 d. Varnių įgulos likt. puskarininkiai sunkvežimiu vyko į Šiaulius. Vykdami aplankė ir apžiūrėjo pakeliume esančias išymesnes vietas, k. t.: bažnytkaimius, kalnus, kapines, bažnyčias ir t. t. Grįždami grįžo kita kryptimi. Telšiuose lankė bažnyčias, ežerą ir muziejus.

Liepos 2 d. įgulos krepšininkai turėjo rungtynes su Telšių apskr. stipriausia ir įžymiausia k-da „Džiugu“. Nors mūsų k-da atkakliai kovėsi, bet stiprų priešą negalėjo įveikti ir rungtynės baigėsi 17:24 „Džiugo“ naudai.

San. psk. M. Grinius

7. PĖST PULKAS. Liepos 2 d. 7. pėst. pulko kariai pulko dvidešimtmečio proga atliko kariuomenės radijo pusvalandžio programą — psk. Kuzmos parašytą 3 paveikslų vaizdelį „Sakalų keliais“. (Ji spausdinama „Karyje“).

Liepos 7 d. Tauragėj įvyko krepšinio rungtynės tarp 7. PP ir 8. PP rinktinių komandų. Krepšinių laimėjo vaidotėnai 36:19 (12:4). Tą pačią dieną įvyko draugiškos futbolo rungtynės tarp Tauragės ir Šiaulių įgulų, kurias laimėjo Šiaulių įgula 6:2 (3:1).

TECHNIKOS DALYS — KARO AVIACIJA 20:18. Liepos 1 d. Karo Mokyklos krepšinio aikštėje buvo draugiškos krepšinio rungtynės tarp Technikos dalių rinktinės ir Karo Aviacijos. Laimėjo Technikos dalių rinktinė 20:18 (16:8).

Eil. Miknevičius

ŠARVUOČIŲ RINKTINĖ. Liepos 2 d. kpt. Ambraziūno pastangomis buvo surengta gegužinė. Svečių susilaukėme gana daug. Pati gegužinės programa kiekvieną svečių labai domino. Apie 19 val. iš Zoknių buvo pastebėtas skrendantis žvalgybinis lėktuvas. Po kelių minučių netikėtai užskrido ant pasilinksminimo vietos. Čia pasirengę jį sutiko kulkosvaidžio, patrankų ir šautuvų ugnimi. Kadangi lėktuvas skrido žemai, tai buvo geros sąlygos dujoms leisti. Pajutus dujų pavojų visi kovotojai užsidėjo dujokaukes ir degazavo apkrėstą plotą. Visa publika šį vaizdą labai atidžiai sakė. Vėliau kpt. Ambraziūnas paaiškino šio vaizdo reikšmę, apie dujokaukes ir jų panaudojimą. Pasilinksminime griežė savasis dūdų orkestras, o vakare buvo sukurtas laužas, apie kurį dainavo jaunieji kariai — mokomiečiai

Liepos 4 d. 2. inž. b-no aikštėlėje buvo surengtos draugiškos krepšinio rungtynės tarp šarvuotinių ir Radviliškio šaulių. Rungtynės baigėsi 16:21 šaulių naudai.

J. psk. Bal. Brazdžionis

Ž. NAUMIESČIO ĮGULA. Pulko 20 metų sukaktį čia šventė liepos 2 d. Atvyko pulko vadas, pulko orkestras ir šiaip svečių. Rytmetį, 7,30 val., buvo išklimatingai atidengtas bataliono vado mjr. Černiaus rūpesčiu pastatytas pulko 20 gyvavimo metų sukakčiai paminėti paminklas. Atidengimo kalbą pasakė bataliono vadas, pabrėždamas, kad mus lydėtų pulko Vyčio vėliavoje įrašytas ir ant šito paminklo iškaltas šūkis: „Meilė Lietuvos mūs žingsnius telydi“, kad mes degtume dvasia tų savanorių, kurie kovojo pulko eilėse. Atidengimo aktas su daug parašų įmūrytas į paminklo pamatą. Po to pražygiavo batalionas iškilmės maršu.

Iškilingojo posėdžio metu kalbą pasakė ltn. Jackūnas, iškeldamas visus pulko žygius ir darbus. Pamaldose dalyvavo pulko vadas, karininkai, visuomenės atstovai ir daug šiaip žmonių. Po pamaldų buvo paradas, kurį priėmė pulko vadas ir svečiai. 12 val. bendri pietūs.

Po pietų į sporto aikštę pradėjo plūsti publika ir 15 val. pro estradą pražygiavo sportininkai, kurie padarė keletą sakalų pratimų su šautuvais ir be šautuvų. Išeinantiems sportininkams publika kėlė ovacijas. Buvo demonstruojamos ryšių priemonės.

Trumpiausiu laiku nugalėti kliūtis ir paleisti ugnį iš sunkiųjų kulkosvaidžių laimėjo 2. k. kp. pirmas skyrius, o 4. kp. šaulių skyrius greičiausiu laiku nugalėjo kliūtis ir paleido ugnį iš lengv. kulkosvaidžių. Buvo pademonstruota priešlėktuvinė apsauga ir įrankių mankšta. Paskui buvo krepšinio rungtynės tarp pulko dalinių, granatų mėtymas į tolį ir į taikinį, tilto ir stulpo sprogdinimas, 7 km žygis, 5 km patruliai. Pertraukų metu buvo atliktas komiškas sportas. Pavojaus pratimuose greičiausiai atbėgo pasirengę kautynėm 5. kp. du kariai. Aikštėje išdygo palapinių miestas.

Sporto šventės žiūrėti susirinko ne tik vietos gyventojai, bet ir iš gretimų miestelių tūkstantinė minia. Vakare gražiai slėnyje, griežiant pulko orkestrui, kareiviams ir visuomenėi buvo gegužinė.

Kai kurios kuopos pulko 20 metų sukakties proga aukojo Ginklų Fondui.

A. Parajus

NAUJI 1939 M. „KARIO“ PRENUMERATORIAI

Gauta iš 2. inžinerijos bataliono j. psk. BR. DRYŽOS — 14 pren.

3. dragūnų pulko psk. GODULEVIČIAUS — 24 pren.

KARIUOMENĖS UGNIAGESIAI

GAISRŲ FRONTE. Ugnis naikina vieną miestelį po kito. Liepos 5 d. 11 val. Miroslave (Alytaus apskr.) užsidegė vaistinės daržinė. Dėl sausros ir didelio vėjo gaisras greit išsiplėtė. Vietinio šaulių būrio ugniagesių komanda turėjo rankinį siurbį, 2 statines ir 30 m žarnų, komandoje yra 19 ugniagesių. Taigi kovoti su didesniu gaisru jai buvo sunku. Policija iššaukė Seirijų ir Alytaus ugniagesius (Seirijai turi savanorių draugijos 33 žmonių komandą, 3 rank. siurblius, 6 statines ir 100 m žarnų; Alytus turi miesto savivaldybės, 2 karines ir geležinkelio stoties ugn. komandas, iš viso 180 žm. su 3 motoriniais ir 4 rankiniais siurbliais, 2 autocisternomis, 16 statinių ir 1240 m žarnų). Pirmieji atvyko Seirijų ugniagesiai; juos parėmė vėliau atvykę Alytaus miesto savivaldybės ir įgulos I. komandos ugniagesiai. Gaisras buvo lokalizuotas po 5 val. darbo. Sudegė 18 trobesių, jų tarpe policijos nuovados raštinė, vaistinė, kailių dirbtuvė, 4 krautuvės. Apdegė pašto namas. Nuostolių padaryta apie 100.000 litų.

Miroslovo gaisras dar kartą išpėja kitus miestelius greičiau tvarkyti savo ugniagesių komandas, stiprinti jas žmonėmis ir tinkamesniais įrankiais.

GELEŽINKELIŲ UGNIAGESIŲ PERTVARKYMAS. Pagal naujai išleistą geležinkelių įstatymą ir jam vykdyti taisykles, kiekvienoje geležinkelių stotyje ir keleviniame traukinyje turi būti gaisrui gesinti reikalingų priemonių. Geležinkelių pareigūnai turi gesinti gaisrus geležinkelio juostoje ir, kiek leidžia jų pareigos, arti jos. Gesinamųjų priemonių rūši ir kiekį, o taip pat pareigūnų darbo tvarką gaisrui gesinti nustato susisiekimo ministras. Geležinkelių ruožo plote ir pagal galimumą arti to ploto geležinkelių valdyba laiko iš tarnautojų ir darbininkų sudarytas ugniagesių komandas ir jų dalinius su reikiamų priešgaisrinių inventorių. Įvairiuose geležinkelių pareigūnų kursuose dėstomi ugniagesybos pagrindai. Ugniagesių komandos dalinai su reikalingu inventoriu užlaikomos valdžios lėšomis iš geležinkelių sąmatos. Geležinkelininkų ugniagesių sugaištas pamokose, pratimuose ir gaisrų gesinime laikas skaitomas tarnybinio darbo laiku. Komandos gali būti Lietuvos ugniagesių organizacijų sąjungos nariais ir palaikyti ryšius su kitų valdybų ir visuomenės ugniagesių organizacijomis. Narių mokesčiai sąjungai nustatomas susitarius su sąjunga ir mokamas iš kreditų sutaupų. Geležinkelininkai ugniagesiai gali būti apdovanojami ugniagesių garbės ženklais, už juos apmokama iš kreditų sutaupų. Ugniagesių vadams leidžiama dalyvauti priešgaisrinės apsaugos propagandos savaičių komitetuose, ugniagesiams — išskilmėse ir viešose pasirodymuose leidžiama organizuotai dalyvauti. Instrukcijas ugniagesiams leidžia vyr. geležinkelių direktorius.

Suteiktos lengvatos ir kitoms ugniagesių komandoms vykstant joms į gaisrą, kitoje, gyvenamojoje vietoje. Pagal 289 str. „geležinkelis, savivaldybės ar policijos prašomas, rūpinasi kiek galima greičiau nuvežti ugniagesių komandas ir gesinamąsias priemones į nurodytą gaisro vietą. Reikiant, ugniagesių komanda ir gesinamosios priemonės vežama atskiru traukiniu. Už ugniagesių ir gesinamųjų priemonių nuvežimą į gaisro vietą geležinkelis mokesčių ima tik ypatingais, susisiekimo ministro pripažintais, atsitikimais“.

ŠAULIŲ GYVENIMAS

ŠAULIŲ JACHTA JAU NAUJAME UOSTE. Liepos 8—9 d. naktį Šventosios uostan įėjo didžiausioji Lietuvos jachta „Šaulys“, priklausanti Lietuvos šaulių Sąjungai. Jachta yra 17 m ilgio, turi motorą, 23 m ilgio stiebą su 130 kvadr. metrų būriu, sėdi vandeny 2 m ir gali sutalpinti apie 12 žmonių.

Pažymėtina, jog jachtą atgabeno buvusieji pirmieji Klaipėdos jūrų skautai — Krystup. Plonaitis, buv. gubernatūros patarėjas Martynas Brakas, Mikelaitis, Purvinas ir Bervingas.

Įgula, jachtą perdavusi buv. jūros šaulių burio vadui jūr. itn. Labanauskui, sekmadienį grįžo į Klaipėdą.

Šventosios uoste šiuo metu jau randasi dar trys jūrų skautų jachtos.

PADOVANOJO 40 ŠAUTUVŲ. Liepos 9 d. Alytuje įvyko didelė kooperacijos šventė. Joje be kelių tūkstančių kooperatininkų (gamybos, prekybos, kredito sąvitarpio draudimo, jaunųjų ūkininkų ratelių) dalyvavo daug aukštųjų svečių iš Kauno. Ta proga Alytaus ž. ū. Draugijos pareigūnai ir tarnautojai paaukojo Dzūkijos šauliams 40 šautuvų.

Vand. Junaitis

ŠAULIŲ AVIACIJA PAVILKIJY. Liepos 2 d. Pavilkių vienoje lankoje buvo įkurtas šaulių aviacijos aerodromas, o Kretkampy gegužinė su sportu ir šauliškomis pramogomis, kurias surengė Kauno aviacijos šauliai. Buvo atskridę keturi šaulių lėktuvai. Žmonės ne tik turėjo progos juos pamatyti, bet daugelis buvo ir paskraidinti. Labai gražiai šauliams pagrojo 5 pėst. pulko dūdų orkestras, kurio muzika taip pat daugybė gyventojų gėrėjosi.

Juozas Astrauskas

KAS NAUJA LIETUVOJE

TIES SUDARGAIS PRADĖTI NEMUNO REGULIAVIMO DARBAI. Kauno vandens kelių rajonas aukščiau Jurbarko ties Sudargais pradėjo Nemuno reguliavimo darbus. Prie darbų priimta apie 200 darbininkų. Nemunas reguliuojamas todėl, kad iš Klaipėdos plaukiantieji didesni laivai galėtų atplaukti iki Jurbarko. Iki šiol jie kursuodavo iki Smalininkų, kur prekės būdavo perkraunamos į mažesnius laivus ir gabamos į Kauną.

LIETUVOJE VASAROJA APIE 200 UŽSIENIEČIŲ. Netekus Klaipėdos, atrodo, kad užsieniečių į mūsų pajūrį vasaroti gali neatvykti, bet šiuo laiku jų mūsų krašte yra apie 200.

KARO MUZIEJAUS SODELY DAR DU BIUSTAI. Ši rudenį, šalia kitų didžiųjų lietuvių, Karo Muziejaus sodely bus pastatyti didelio mūsų tautinio atgimimo veikėjo, „Vilniaus žinių“ įsteigėjo Petro Vileišio ir Mažosios Lietuvos patriarcho Martyno Jankaus biustai. Biustus jau daro dail. Bučas.

NUPIRKO LĒKTUVĄ. Pramonininko A. Vosylius vadovaujamos įmonės — Lietuvos Kredito bankas, „Nemunas“, „Neris“, „Ringuva“, „Spindulys“ ir Lietuvos Lloydas iš savo lėšų sudėjo 35.000 Lt, už kuriuos šaulių Sąjungai nupirko lėktuvą. Lėktuvą jau Kaune ir išbandytas.

KARO LAIVAS „PREZIDENTAS SMETONA“ IPLAUKĖ Į ŠVENTOSIOS UOSTĄ. Grįžęs iš Liepojos, kur buvo remontuojamas, mūsų karo laivas „Prezidentas Smetona“ liepos 6 d. iplaukė į Šventosios uostą.

BUS JŪROS SAVAITĖ. Lietuvos Jūrininkų Sąjunga nutarė šių metų rugpiučio 8—14 dienomis visoje Lietuvoje surengti jūros savaitę. Tam reikalui išrinktas vyriausias jūros savaitės komitetas: prof. inž. Šimoliūnas, plk. Šarauskas, Matulevičienė, Mičiulis ir Kalnėnas.

NUSAUSINTA 445.668 HA ŽEMĖS. Ligi šiol Žemės ūkio Ministerija yra nusausinusi 445.668 ha, iš kurių 434.531 grioviais ir 11.137 drenažų. Daugiausia nusausinimų padaryta Panevėžio, Šiaulių ir Biržų apskrityse.

VERSLININKŲ KONGRESAS PALANGOJE. Liepos 9 d. Palangoje įvyko ilgai ir plačiai organizuotas verslininkų kongresas, kuris praėjo su ypatingu pasisekimu ir išpūdžiu. Kongresan atsilankė teisingumo ministras Dr. Tamošaitis, žymieji verslininkų veikėjai ir keli tūkstančiai iš visos Lietuvos suvažiavusių prekybininkų, pramonininkų ir amatininkų. Atskiros sekcijos turėjo savo posėdžius, aptarė gyvybinius reikalus ir pasiryžo būti pačiais pavyzdiniais savo srities darbininkais, kad galėtų iškelti lietuvių verslininką prieš kitataučius. Kongrese buvo išvakarės su menine dalimi ir ekskursijomis. Aplankyta Šventoji. Baigiant kongresą pajūry buvo išpūdingas laužas, kurio metu verslininkai padarė iškilmingą pasižadėjimą jūrai, o taip pat atlikta meninė dalis, dalyvaujant Prekybos Instituto studentams ir įvairių amatų mokyklų mokiniams.

POLITIKOS APZVALGA

ČEMBERLENAS DĖL DANCIGO. Atstovų rūmuose Čemberlenas pasakė kalbą Dancigo reikalu. Jis savo kalboje tarp kitko pabrėžė, kad Vyslos upė yra vienintelis lenkų kelias į Baltijos jūrą ir tos upės žiotyse esantis uostas turi gyvybinės strategijos ir ekonomijos atžvilgiu reikšmės Lenkijai. Kita valstybė, įsikūrusi Dancige, galėtų užkirsti Lenkijos priėjimą prie jūros ir tuo būdu pradėti ekonominį ir karinį spaudimą prieš ją. Dancigo klausimas negalėtų būti laikomas vien tik vietinio pobūdžio klausimu. Po šio atsitikimo tuojau iškiltų klausimai, liečiant Lenkijos nepriklausomybę. Didžioji Britanija yra davusi garantiją suteikti savo pilną paramą Lenkijai, jei jos nepriklausomybei grėstų pavojus. Ir D. Britanija yra pasiryžusi ištesėti šiuos pasižadėjimus. Didžioji Britanija tikisi, kad laisvasis Dancigo miestas su savo senomis tradicijomis vėl elgsis kaip seniau, kada įvairios tautybės galėjo dirbti drauge, sutampant tikriesiems jų reikalams.

Anglų spauda pastebi šiokią tokią atslūgimą Dancigo reikalu. Kai kurie laikraščiai pabrėžia, kad tik Lenkijos sąjungininkų kieto nusistatymo dėka Vokietija nediršo pradėti karo. Anglų laikraštis „Daily Telegraph“ rašo, kad Hitleris gerai suprato tą pavojų, jeigu Dancigo klausimas būtų pradėtas spręsti karu.

VOKIEČIAI DĖL ANGLŲ TURKŲ SUSITARIMO. Vokiečių spauda smarkiai puola Turkiją dėl jos susitarimų su Anglija. Esą anglų ir turkų kariuomenės štabų pasitarime buvo susitarta dėl bendro veikimo Viduržemio jūros rytuose. To susitarimo vaisiai jau jaučiami. Italijai priklausančios Dodekaneso salos jau atsidūrė dideliame apsupimo pavojuje. Tų salų italų tvirtovės netekusios savo strateginės reikšmės.

DERYBOS SU MASKVA STOVI VIETOJE. Anglijos ir Prancūzijos derybos su Sovietų Rusija nėra pasistūmėjusios pirmyn nė per plauką.

NORI IŠKELTI IŠ ITALIJOS VOKIEČIUS. Rašoma, kad vokiečių ir italų vyriausybės susitariusios iš Italijos iškelti į Vokietiją visus Pietų Tirolio gyventojus vokiečius, kad tuo būdu tarp šių kraštų neliktų tautinių mažumų klausimo ir ateity galimų nesusipratimų. Anglų ir prancūzų spauda pabrėžia, kad tuo pat būdu būtų galima išspręsti ir Dancigo klausimą: visus Dancigo vokiečius iškelti į Vokietiją.

DĖL SSSR IR LENKIJOS SANTYKIŲ. Prancūzų spauda nepatenkinta, kad paskutiniu metu Lenkijos ir SSSR santykiuose nepastebėta jokių pasikeitimų. Lenkijos ambasadorius Sovietams vis dar tebesėdi Varšuvoje, o SSSR ambasadorius taip pat neina savo pareigų. Esą šitokia būseną tik labiau skatinanti agresingąsias valstybes būti dar nenuolaidesnes. Anglijos ir Prancūzijos ambasadoriams SSSR esą pavesta išaiškinti Lenkijos ir SSSR santykių būseną.

SLOVAKIJOS BŪSENA. Prancūzų laikraščiai pabrėžia, kad Slovakijos dabartinė būseną virsta galutine okupacija. Jau arti tas laikas, kada Slovakija turės atsisveikinti su savo tariamąja nepriklausomybe. Vengrija gautų naujas sienas su Vokietija, kurios labai pablogintų Vengrijos strateginę padėtį. Prancūzų laikraštis „Journal“ rašo, kad Slovakija taip nuginkluota, kad ji negalinti pasipriešinti nė vienam savo kaimynui. Jos armija nebeturinti nei tankų, nei patrankų.

Buvusios Čekijos prezidentas Hachas noris vykti pas Hitlerį ir skųstis, kad 800.000 gyvenančių sudetuose čekų ištremiami ir tuo būdu Vokietijos vyriausybė norinti padaryti tą kraštą grynai vokišką.

JAPONAI KINIJOJE. Kinų japonų karo dviejų metų sukakties proga anglų laikraštis „Daily Mail“ rašo, kad per šiuos du karo metus japonams tepasisekė įsistiprinti tik kinų geležinkelių linijose, tačiau japonų kariuomenė yra nuolat naikinama kinų partizanų. Japonų žygis į Kiniją sujungė kinų tautines jėgas aplink Čiangkaišką ir atgaivino apsnūdusį kinų patriotizmą. Kitas anglų laikraštis „News Chronicle“ pabrėžia, kad per tą laiką japonams pasisekė užimti tik dešimtąją Kinijos dalį.

ANGLŲ LĒKTUVAI SKRAIDYS PRANCŪZIJOJE. Prancūzijos vyriausybė davė leidimą visiems Anglijos karo lėktuvams skraidyti savo teritorijoje. Ateity prancūzų ir anglų karo aviacijos dar glaudžiau bendradarbiaus. Liepos 14 d., Prancūzijos tautinėje šventėje, dalyvaus 52 anglų karo lėktuvai.

PRANCŪZŲ MOBILIZACIJOS TRŪKUMAI. Šiemet Prancūzijoje buvo paskelbta dalinė mobilizacija. Vokiečių spauda, teigiamai įvertindama mobilizacijos eigą, nurodo ir eilę nesklaidumų. Atsarginių priėmimas dalyse buvo atliekamas nelabai greitai. Aprūpinimas karine danga ilgai užtrunka; geriau visus atsarginius aprūpinti karine danga iš anksto, t. y. taikos metu. Tai padėtų sutaupyti daug mobilizacijos metu brangaus laiko. Atsarginių asmens knygutės buvusios labai sudėvėtos; pasirodo, kad jos nebuvo tikrinamos. Siūloma gaminti atsargos knygutes iš patvaresnės medžiagos.

ISPANŲ KARIUOMENĖS DEMOBILIZACIJA IR RE-ORGANIZACIJA. Karui pasibaigus iš kariuomenės paleidžiami pašaukti atsarginiai, dabar jų paleista jau apie 310.000 žm. Kariuomenėje dar pasiliko apie 200.000 atsarginių, tačiau ir jie greitai laiku bus paleisti.

Taikos metu Ispanija laikys pačiame krašte 24 divizijas, Maroke 4 divizijas, Balearo ir Kanarų salose po 2 divizijas, Ifnio kolonijoje ir Ispanų Gvinėjoje po 1 diviziją. Visa kariuomenė susidės iš 34 divizijų. Kariuomenės grupės bus pavadintos ispanų tautinių ginkluotų jėgų laimėtų kautynių vardais.

SPORTAS

FUTBOLO PIRMENYBIŲ RUNGTYNĖS. Praeitą savaitę futbolo pirmenybių lentelė žymiai pasikeitė, nes Kažas gražino LGSF 4 atimtuosius taškus, kuriuos ji aikštėj buvo laimėjęs. Tokiu būdu šių metų Lietuvos futbolo meisteriu išėjo LGSF futbolo ekipa.

Pirmenybių rungtynėse liepos 4 d. LFLS nugalėjo ŠŠ Kovą 2:1 (1:1). Varžovai buvo beveik lygūs, tik LFLS-o gynimas buvo geresnis, todėl jam teko ir pergalė. Šiaip jau rungtynės buvo žemo lygio.

Liepos mėn. 8 d. įvyko paskutinės šio rato rungtynės ŠŠ Kovas — LGSF. Šiose rungtynėse vokiečiai visu uolumu stengėsi išsikvoti vicemeisterio titulą, gerai susiėmė ir tą dieną be ypatingų pastangų žaidžiusi meisterį LGSF-ą nunešė 3:2 (0:1), padarydami malonų siurprizą savo šalininkams.

Ekipų eilė dabar yra tokia:

	rungt.	tšk.	įvarčiai
1. LGSF	13	19	32:17
2. ŠŠ Kovas	13	16	28:18
3. KSS	13	16	31:31
4. LFLS	13	13	22:23
5. CJSO	13	13	20:22
6. Tauras	13	11	19:20
7. ŠMSK	13	7	10:26

LGSF NUGALĖJO VENGRŲ PROFESIONALŲ KOMANDĄ KISPESTĄ 5:4 (1—3). Blankokai pasirodęs rungtynėse prieš Š. Š. Kovą, Lietuvos futbolo meisteris LGSF visą savo stiprybę parodė liepos 10 d. ir laimėjo prieš vengrų profesionalų komandą Kispeštą. Šitokia pergalė seniai bebuvo gėrėtasi, todėl ir futbolo mėgėjams teko retas malonumas. Tuo labiau, kad pirmasis puslaikis rodė įprastą golų pylą mūsų nenaudai. Bet komandos geras kovotojiškumas ir energija ne tik išlygino, bet įstengė ir laimėti. Laimėjo pelnytai.

PASAULINĖS ŠAUDYMO VARŽYBOS. Šiuo metu Liucernoje, Šveicarijoje vyksta pasaulinės šaudymo varžybos. Varžybose dalyvauja ir Lietuvos valstybinė komanda.

Iš paaiškėjusių kai kurių varžybų duomenų matyti, kad Lietuva šaudyme neatsilieka, bet kai kur pralenkia net didžiausias valstybes.

Mažojo kalibro automatiniais pistoletais (Olimpiniame šaudyme) Lietuvos valstybinė šaudytojų ekipa laimėjo antrą vietą pasauly, nušovusi 268 siluetus iš 270 galimų. Šiuo laimėjimu Lietuva išlaikė 1937 m. pasiektą II vietą pasaulyje. Ekipo šaudytojas Miliauskas šiose varžybose individualiai laimėjo III vietą pasaulyje. Ekipinėse varžybose I v. laimėjo Vengrija numušusi 269 siluetus, II v. Vokietija 267 siluetus.

Tarptautinio meistro vardui įgyti nenustatyto tipo kariniais šautuvais Bronius Balčiūnas iš 600 galimų išmušė 530 taškų ir gavo sidabro medalį. Alfonsas Jomantas — 524 t. ir Vincas Miliauskas — 518 t. Juodu gauna po bronzos medalį.

Šveicarijos meistro vardui gauti šveicarų kariniais šautuvais Vincas Kačergius su 482 t. ir Tadas Juodys su 481 t. laimėjo Šveicarijos šaudymo s-gos sidabro medalius.

Kitose varžybose ir neblogo sekasi. Mažojo kalibro šautuvais ekipinėse varžybose Lietuvai, išmušusiai 1967 taškus, teko 6. vieta. Ši pasekmė yra labai gera, nes ja sumuštas buvęs pasaulinis rekordas 1964 t. Šiose varžybose I vieta teko Estijai 1977 t. iš 2000 galimų. II v. Švedijai 1977 t. III v. Vokietijai 1874 t. IV v. Suomijai 1969 t. V v. Italijai 1967 t. Lietuva ir Italija gavo po lygiai taškų, bet jai geresnę vietą nulėmė pirmo ir paskutinio šaulio mažesnis taškų skirtumas.

Šiose varžybose individualiai dalyvavo iš viso 74 šauliai. Mūsiškiai visi pateko į pirmąją geresniųjų pusę. 1 v. teko suomiui Mäntäriui, kuris iš 400 galimų taškų išmušė 400 t., tuo pasiekdamas pasaulinį rekordą. Senasis rekordas 398 t. Mūsų šaudytojas J. Gailiūnas gavo 5 vietą, išmušęs 399 t. ir pastatydamas naują Lietuvos rekordą bei pralenkdamas senąjį pasaulinį. Senasis Lietuvos rekordas 397 t. Ši pasekmė yra labai gera, nes 2, 3 ir 4 vieta teko tik išmušusiems po 399 t., bet čia nulėmė kiek geresni centriniai klydymai.

Lietuva jau turi laimėjusi 5 aukso, 12 sidabro ir 9 bronzos medalius.

KAUNO APYGARDOS PLAUKYMO PIRMENYBĖS. Pirmenybes laimėjo „Kipras“ surinkęs 250 t. 2 v. JSO KVK — 204 t. ir 3 v. ŠKJK — 174 t. Šiose pirmenybėse pasiekti net 6 plaukymo rekordai. Štai jie: 400 m laisvu stilium vyrų — Petrukevičius (Kipras) — 5:59,0 min. (senasis 6:00,4 min.), 100 m laisvu stilium moterims — Paškevičiūtė (JSO KVK) — 1:28,6 (senasis — 1:29,5 min.), 100 m ant nugaros jauniams — Bieliauskas (Kipras) — 1:29,6 min. (senasis — 1:30,9 min.), 800 m laisvu stilium vyrų — Čerškus (JSO KVK) 12:19,4 min. (senasis — 12:46,6 min.). 3×50 m įvairaus plaukimo estafetė moterims — Kipras I — 2:23,6 min. (senasis 2:27,2 min.), 3×100 m įvairaus plaukimo estafetė jauniams — Kipras I 4:15,0 min. (senasis — 4:19,2). Pirmenybėse dalyvavo Kipro, JSO, KJK, LGSF ir Makabi klubų plaukikai.

KISPEST — KOMBINUOTA 6:1. Kitą dieną iš mūsų klubų geresniųjų žaidėjų sudarytą rinktinę vengrai nunešė 6:1 (2:0).

GALVOSŪKIAI

GALVOSŪKIO NR. 21 SPRENDIMAS

Vade, priešas arti.

N. N.

Išsprendė: 1) A. Gruodis (A. Pn.), 2) psk. J. Zapkus, 3) psk. M. Antaniškis (Pn.), 4) psk. Z. Bačanskas (9. PP), 5) J. Zenkevičius (Al.), 6) Z. Gobis (Pn.).

Be to, praėjusiuos numerius buvo praleista psk. M. Antaniškio pavardė. Jis teisingai išsprendė galvosūkius Nr. 17 ir Nr. 20.

GALVOSŪKIS NR. 25. (Vert. 1 tšk.)

Takas, kopa, andai, parkas, vinis, grimas, mietas, plotas, boba, kinas, Mozė, sala, šauliai, Kantas, vora, mulas, eilė.

Prie kiekvieno daiktavardžio pridėkite po vieną raidę, kad gautųsi kiti daiktavardžiai su naujomis reikšmėmis. Pridėtosios raidės turi sudaryti vienos mūsų kariuomenės dalies šūkį (vėliavos žod.).

D. K.

GERIAUSIAI IR GREIČIAUSIAI BŪSITE INFORMUOTI.

apie visus užsienio ir vidaus įvykius, skaitydami didžiausią ir vienintelį LIETUVOJE TRIJŲ LAIDŲ DIENRAŠTĮ

LIETUVOS AIDA

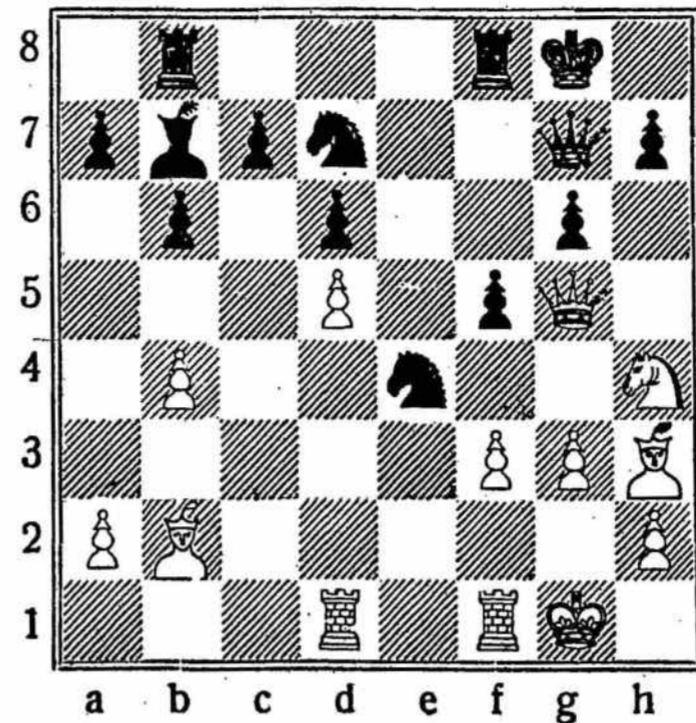
Prenumerata 1 mėn.:

Visos trys laidos 4,— lt.
Rytinė ir dieninė laida 3,— lt.
Vakarinė laida atskirai 1,50 lt.

ADRESAS: KAUNAS, LAISVĖS AL. NR. 29

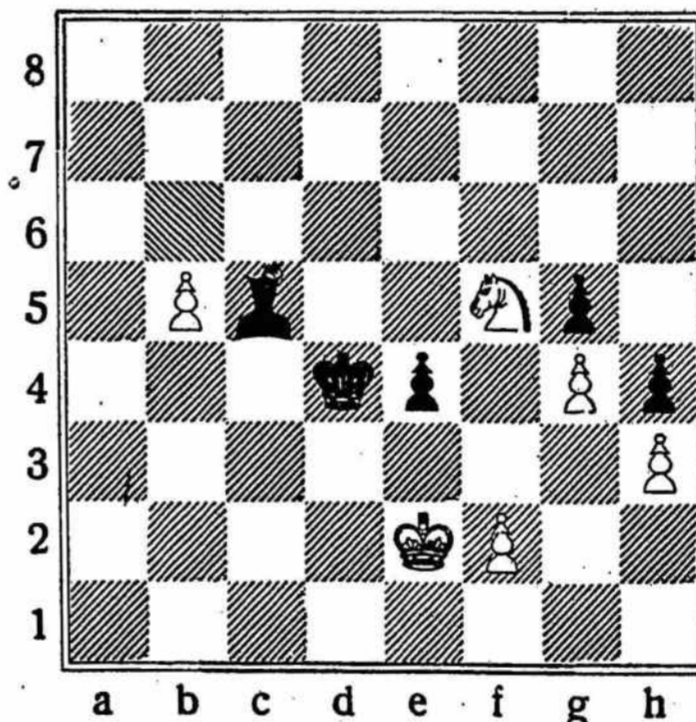
ŠACHMATAI

KLASIŠKAS ALIOCHINO PUOLIMAS. Žemiau padėtoj diagramoj matome padėtį iš Aliochino—Aleksanderio partijos, žaistos Nottinghamo turnyre. Iš tolesnės partijos eigos matysime, su kokia jėga ir tikslumu pasaulio čempionas moka vesti puolimą. Mes iš šios partijos pabaigos suprasime, ką reiškia eiliniam šachm. meisteriui kovoti su vienu iš būrelio išrinktųjų, kurio vardą mes šachmatininkai minime su pagarba.

Ši padėtis susidarė po to, kai juodieji savo paskutiniu juoju ėjimu 20. . . . Žf6:e4 numušė pėstininką: I tai Aliochinas atsakė 21. Vg5—c1!! Že4—f6 22. Rh3:f5! (Skaudus smūgis! Imti 22. . . . g6:f5 negalima dėl 23. Žh4:f5, po ko, valdovei teturint vieną ėjimą 23. Vg7—h8, sektų efektiškas matas: 24. Žf5—h6+ Kg8—g7 25. Vc1—g5×). Kg8—h8 23. Rf5—e6 Rb7—a6 24. Bf1—e1 Žd7—e5 (Juodieji neturi jokieo galimumo atsipalaiduoti nuo surišimo ant f6. Jei žaistų 24. . . . h7—h6, tai sektų 25. Vc1—c2 Kh8—h7 26. Žh4:g6! ir t. t.). 25. f3—f4 Že5—d3 26. Bd1:d3 Ra6:d3 27. g3—g4! Juodieji pasidavė, nes nėra apsigynimo nuo 28. 24—g5.

MENIŠKA PARTIJOS PABAIGA. Iš Zemmeringo turnyro. Juodi: Reševskis — Balti: Fainas. Iš šios padėties partija tęsėsi: 70. . . .

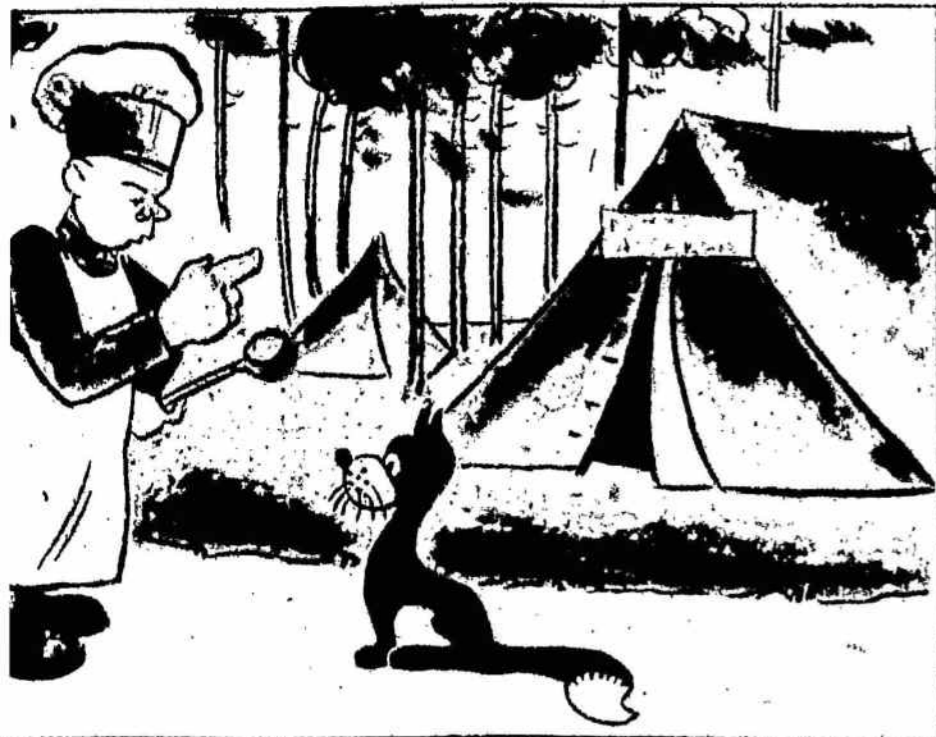
Kd4—c4 (Nuostabiu šaltakraujiškumu Reševskis palieka savo neginamą karaliaus sparną) 71. Žf5—h6 Kc4:b5 72. Žh6—f7 Kb5—c4! (Beviltiška būtų juodiesiems 72. . . . Rc5—e7 dėl 73. Ke2—e3) 73. Žf7:g5 Kc4—d5 74. f2—f3 e4:f3+ 75. Žg5:f3 Kd5—e4!! (Jei 75. . . . Rc5—e7?, tai 76. Ke2—e3 ir baltieji su karalium pasiekę lauką f4 laimėtų partiją) 76. Žf3:h4 (Argalimas šioj padėty baltųjų laimėjimas?) Ke4—f4 77. Žh4—f5 Rc5—b6 78. Ke2—d3 Rb6—d8 79. Kd3—d4 Rd8—f6+ 80. Kd4—d5 Rf6—h8 81. Kd5—d6 Rh8—e5+ 82. Kd6—e6 Re5—a1 83. Ke6—e7 Ra1—b2 84. Ke7—f7 Kf4—g5. Šioj padėtyj abu USA meisteriai sutiko lygiomis, nes, atrodo, baltieji negali šio endšpilio laimėti, kadangi baltųjų karaliui neįmanoma pasiekti nei g3 nei h4 laukus; baltųjų žirgas negali judėti, nes žūtų pėstininkas h3.

PARTIJA NR. 15. — (Iš Ostendės turnyro). Baltieji: Keresas — Juodieji: Fainas.

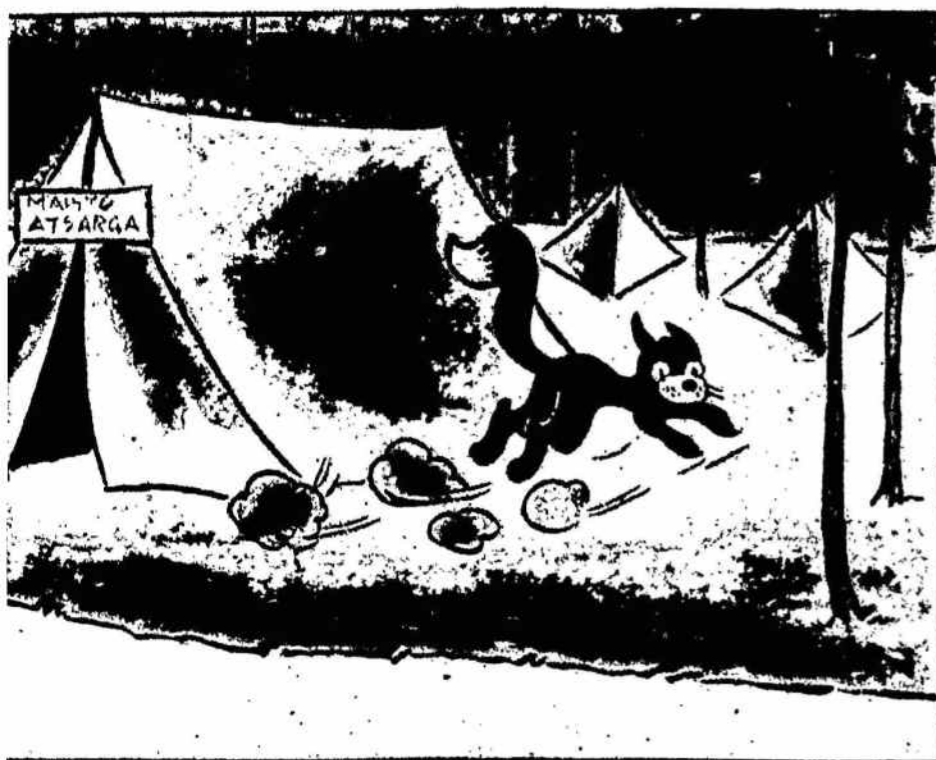
1. Žg1—f3 d7—d5 2. d2—d4 Žg8—f6 3. c2—c4 e7—e6 4. Žb1—c3 c7—c5 5. c4:d5 Žf6:d5 6. e2—e4 Žd5:c4 7. b2:b3 c5:d4 8. c3:d4 Rf8—b4+ 9. Rc1—d2 Rb4:d2+ 10. Vd1:d2 0—0 11. Rf1—c4 Žb8—d7 12. 0—0 b7—b6 13. Ba1—d1 Rc8—b7 14. Bf1—e1 Ba8—c8 15. Rc4—b3 Žd7—f6 16. Vd2—f4 Vd8—c7 17. Vf4—h4 Bf8—d8 18. Be1—e3 b6—b5 19. Bd1—e1 a7—a5 20. a2—a4 b5—b4 21. d4—d5! e6:d5 22. e4—e5! Žf6—d7 23. Žf3—g5! Žd7—f8 24. Žg5: h7!! Žf8:h7 25. Be3—h3 Vc7—c1 26. Vh4:h7+ Kg8—f8 27. Bh3—e3 d5—d4 28. Vh7—h8+ Kf8—e7 29. Vh8:g7 Bd8—f8 30. Vg7—f6+ Ke7—e8 31. e5—e6! ir juodieji pasidavė. Sudėtinga partija.

PARTIJA NR. 16 — (Iš Rygos miesto pirmenybės). Baltieji: Petrovas — Juodieji: Brakmanis.

1. d2—d4 Žg8—f6 2. Žg1—f3 g7—g6 3. c2—c4 Rf8—g7 4. Žb1—c3 0—0 5. e2—e4 d7—d6 6. e4—e5 Žf6—d7 7. e5:d6 c7:d6 8. Rc1—e3 Žb8—c6 9. h2—h4 Žd7—f6 10. Vd1—d2 Žf6—g4 11. h4—h5 Žg4:e3 12. f2:e3 e7—e5 13. d4:e5 d6:e5 14. 0—0—0 Vd8—a5 15. h5:g6 h7:g6 16. Žc3—d5? Va5:a2 17. Rf1—d3 Va2—a1+ 18. Rd3—b1 Rc8—f5 19. e3—e4 Rf5:e4 20. Žd5—c3 Re4:b1 21. Žc3:b1 Bf8—d8 22. Vd2—c2 e5—e4 23. Žf3—d2 Žc6—b4 24. Vc2—b3 Rg7:b2+. Baltieji pasidavė.

„Saugosi maisto palapinę“!

Pasišalina iš tarnybos

Ramios, malonios vasaros naktys

Ir vėl bėda: pernakt nemigęs į simulantus įsirašė

Eil. Bruknelė kuria

KUOPOS ŠUO

Su jauno kareivio Linkelio atvykimu į kuopą pasikeitė mūsų gyvenimas. Jis neatsigabeno didžiulių pundų dešrų ir sūrių, jo niekas ir nepažinojo. Linkelis apsigyveno kukliai pačiame kareivinių kampe. Taip ir būtų likęs nežinomu jaunuoliu, jei ne laimingas atsitikimas.

Pirmąjį rytą visi išbildejo gimnastikos. Žengia, bėga, žagres stato, žodžiu, ko kas moka. Kuopininkas, nusižiūrėjęs į Linkelio ilgą kinką, tarėsi savo kuopos estafetę papildysias dar vienu greitakoju. Ir kad galėtų čia pat pasigėrėti naujuoju radiniu, paleido Linkelį parodomajam bėgimui išilgai stadijoną. Tik sudulko, sutrinko. Kuopininkui net barzda į dvi puses persiskyrė iš to linksmumo. Linkelis dar tik įpusėjęs buvo savo distanciją, kaip staiga iš patvorio kad puls toks juodas mažas šunelis ir kad ims skalydamas vyti bėgiką. Mes juokais netvėrėm, o Linkelis dar greičiau spaudžia ir nė galvos nepasuka. Še tau ir sportas, galvojam, šunes ir tie tyčiojas.

Kai Linkelis sugrižo, mūsų didžiausiam nustebimui, atskalijo ir juodukas. Tik jis dabar nebegrižo į patvorį, o vizgeno savo juokingai trumpą ir storą uodegą, žiūrėjo pakėles snukį į Linkelio didelę galvą ir, galėjai numanyti, juokėsi.

— Še tau, gimnastikoj susigiminiavo, — kažkas nusijuokė.

Paskui mesėjome žąsies žingsniu, ir juodukas šalia Linkelio kažką panašaus išdirbinėjo savo kreivomis kojomis, mes šokome per kliūtis, ir juodukas paskui Linkelį nėrė, net pilvu žemę braukdamas, mesėjome imčių, ir juodukas visu įnirtimu padėjo Linkeliui, šokdamas ant šio priešo ir kibdamas į storus jo batų aulus.

— Kariškas šuo, — nusprendė pirmojo skyriaus skyrininkas, kuriam pradžioje jo uolumas nebuvo patikęs ir, atrodė, griauņas jo skyriaus geležinę tvarką. Dabar jis galvojo juoduką priimti į skyriaus tarnybą ir savo skyrium išgarsėti visam mieste.

— Jaunas kareivi Linkeli, pažįsti šį šunį, ar ne?

Linkelis persigando, kairiaja akim žiūri į čia pat liežuvį iškišusį šunelį, o dešiniąja — į kuopininko barzdą ir ne-

žino ką sakyti.

— Tai ir nežinai: pažįsti, ar ne? — dar klausia.

— Pažįstamas, tamsta kuopininke, kaip ir mano augintas, — nedrąsiai paaiškina Linkelis.

— Tai iš namų atsivežei?

— Kaip ir iš namų, tamsta kuopininke.

Viršila savo barzdą dabar perrikiuoja į vilni, patenkintas juokiasi ir nusprendžia, kad juodukas bus kuopos šunim. Pirmojo skyriaus skyrininką šis sprendimas beveik pritrenkia.

— Še tau mažesniame — ir kilniausi sumanymai tampa nebe tavo, — beviltiškai numoja.

Laisvalaikio metu buvo paskelbtas konkursas išrinkti gražų ir tinkamą vardą, nes juodukas buvo visiškai nedrausmingai — Bailiu pavadintas. Prisišliejusiam prie kariško gyvenimo toks vardas, aišku, bauriai netiko.

Pirmojo skyriaus skyrininkas, vis tik tebejausdamas didelių simpatijų Bailiui, norėjo, kad naujasis vardas būtų jo nuopelnas, ir jis pasiūlė visiškai didingą, jo nuomone, pavadinimą — Tankas. Bet kažkas jo pasiūlymą suniekino. Esą toks mažas šunelis Tanku negalys vadintis. Galėtų būti tik Tanketė, bet kadangi jis esąs ne kalaitė, o šuo, tai, suprask, negali taip pavadinti. Vėl kažkas Bailį norėjo ryšininku padaryti, bet nebeatsiminė ryšininkų žodyno. Zirzeklis kažkaip buvo užkliuvęs už jo liežuvio, tat ir pasiūlė Zirzeklį. Bet tas vardas kažkaip rūkščiai atsiliepė posėdžiautojų veiduose. Net pats Bailys, kaip atrodė, tuo pasiūlymu išsižeidė, užrietė savo trumpą ir nelanksčią uodegą ir išėjo koridoriun.

Pasirodo, tik kitą dieną atsirado vardas. Jį kažkokiose knygose rado kuopininkas. Gal kad kitas būtų pasiūlęs, kartais ir nepriimtų, bet kai kuopininkas, tai ir priėmė. Ir taip Bailys tapo Narsium, gavo pilietybės teises kuopoj ir mažą gyvenimą prie arklidžių ir pradėjo eiti tarnybą.

Ligi šiandie jis yra padaręs didelių, atsimintinų, o kartais ir juokingų žygių, apie kuriuos kita proga kalbės Kuprių Pabirų vyrai, susirinkę prie laužo po vienos upės forsavimo. M. L.

Į viršūnę — pasižvalgyti

NAUJIEJI LEIDINIAI

ŠEŠI SUOMIAI. Naujosios suomių prozos antologija. Vertė ir redagavo Jonas Šimkus. Spaudos Fondas. 1938. 270 psl.

Šioji antologija pateikia šešių jaunųjų Suomijos rašytojų kūrinius ir supažindina su jų kūrybiškuoju gyvenimu. Tai Henry Parlando, Pentti Haanpää, Taivo Pekkanen, Heikki Toppila, Mika Valtari ir Unto Seppänen novelės. Vienas šios antologijos dalyvis Henry Parlandas labai gerai pažįstamas mūsų rašytojams, nes keleris metus gyveno Kaune, čia mirė ir palaidotas.

Iš šios antologijos mes susipažįstame ne tik su minimais rašytojais bei jų kūryba, bet drauge turimes progos pažinti ir gražų jų kraštą — tolimąją Suomiją, kuri, kaip žinome, yra viena kultūringiausių ir dvasiškai aukščiausiai stovinčių tautų. Tiesa, antologijoje nėra žymaus suomių rašytojo F. E. Sillanpää ar Mailos Talvio ir kt., tačiau ši antologija to ir nesiekė duoti. Joje — tik naujosios suomių prozos žymiausiai atstovai.

Mūsų skaitytojams, mažiau pažįstantiems suomių literatūrą, ši knyga bus naudinga, juo labiau, kad įvade vertėjas skaitytoją apžvalgos forma supažindina su visa suomių literatūra.

Jurgis Rimošius. KELIONĖS. Antrasis tomas. Šv. Kazimiero draugijos leidinys Nr. 716. Kaunas 1938, 240+4 nen. pusl. Kaina Lt. 3,—.

Keliones visokeriopai aprašinėja. Kai kurie nori parodyti nepaprastai didelį pastabumą. Rašyti pradeda į namus sugrįžę. Žinoma, tenka pasinaudoti kelionės užrašais, kad bent

žygikelyje (maršrute) nesusipainiotum, tačiau daugiausia žinių ir duomenų imama iš enciklopedijų. Ypač jei dalyvaujama ekskursijose. Čia žmogus yra pririštas, lankytinų vietų numatyta programa suvaržytas. Per keletą valandų reikia daug ką apvaikščioti, apžiūrėti ir viską gerai suprasti, kad į namus grįžęs saviškiams ir artimiesiems galėtų būti neginčijamas autoritetas, nes pats esi viską matęs. Tačiau, kai tą viską tenka išdėstyti popieriuje, kad skaitantieji ir tavajam pastabumui patikėtų, be enciklopedijos jokių būdu neapseisi. Parašysi ką nors ne taip, žiūrėk, kuris nors plunksnagraužis, be enciklopedijos dar ir atskirų vietovių monografių pasiskaitęs, tavą pastabumą gali visai iškoneveikti, išnlekinti.

Prieš keletą metų į Prancūziją ir Italiją vyko viena gausinga maldininkų ekskursija, o kadangi ekskursijoje visada tenka mažiau pinigų išleisti, nes jos pigesnės, tai nemaža ir nemaldininkų prisidėjo. Ekskursijos išpūdžius „Naujojo Romuvoje“ pradėjo aprašinėti viena dalyvė. Nepaprastai daug žinių buvo duodama, tačiau ne iš kelionės, o... enciklopedijos ir kai kurių kitų knygų. Taip tosios ekskursijos aprašymo galo ir nesulaukėme, nes tie, kurie spausdinti leido, matyti, suprato, kad čia ne kelionės išpūdžiai, o per daug didelis pastabumas iš kitų raštų ir knygų įgytas.

Rimošius mėgsta keliauti. Tai ne pirmoji jo kelionių knyga. Šiose knygose nejučiomis pasisako savąją pažiūrą dėl kelionių aprašymo. Todėl leisiu pakartoti keletą jo posakių.

„Traukiniu keliauti ankšta. Traukiniu keliauti tvanku. Pro langą bematai tik telegrafo vielas ir langą nuolat užstoja dūmai. Per tą greitumą telegrafo vielos vis supiausto dangų klodais. Kaip kokius blynus paraižo. Kartais, atsitinka, nupiauna ir eglyno viršūnes. Čirkšt! Blikst!“ (I d. 20 pusl.).

„Ne! Auto turi sparnus... Mano auto turi radio“ (I d. 20 pusl.).

„Traukinys? Ne! Kartą įpratęs į automobilį, jo jau neat-sisakysi“ (I d. 19 pusl.).

„Galingas tas Snaudulys-Snaudulevičius... Geriausiu atveju sustabdydavai mašiną penkiolikai minučių pasilsėti. Vasarą išsitiesęs ant gražios žolės, žiemą užgulęs vairą prablai-vėdavai“ (I d. 21 pusl.). Kaip ir per šių metų manevrus, kada prie vieno bataliono priskirtas sanitarijos tarnybos tarpininkas maloniai sutiko mane šiek tiek nuvežti, ir miškely, rudens saulės šildomi, mes klausėmės Krekenavą šaudančios artilerijos atgarsius.

„Aš ne muziejinis žmogus ir ne muziejų lankytojas. Tiek, kiek pamatai žmogus iš automobilio lango. Be kurios ten sistemos ir maršruto. Tai mano sistema. Aš džiaugiuosi kaip vaikas, galėdamas vis pirmyn judėti“ (I d. 115 pusl.).

Toksai Rimošiaus nusistatymas dėl kelionių. Taigi, išpūdžiai, o ne sausi traktavimai iš kitų parašytų raštų.

Dar viena ištrauka, nuoširdumą ir atvirumą rodanti:

„Nors žmona puikiai vairuoja. Tik kiek gal atpratusi.

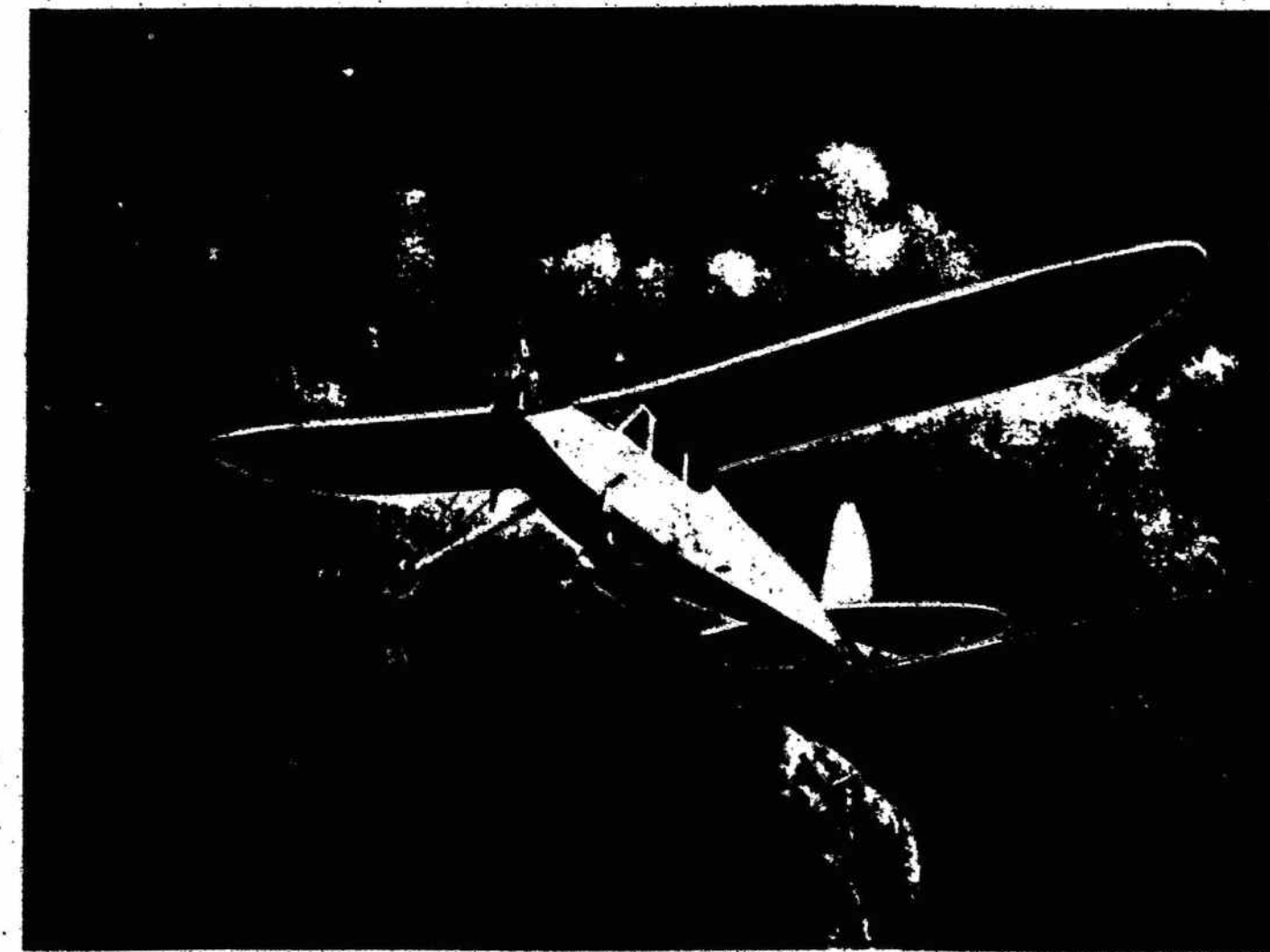
„Staiga ji liaujasi vairavusi. Stabdo. Užtraukia rankinį stabdį.

„— Aš toliau važiuoti nebegaliu!

„— Kodėl...“

„Ji juokiasi, kad aš toks naiviškas. Ji veik nieko nesaky-dama apkabina mano šoferišką galvą: — Pasiilgau!

Būsimasis lakūnas

„Mes abu juokiamės.
— Gerai, kad dar ma-
šią „sustabdei“ (I d. 118
pusl.).

Dėl šios ištraukos re-
cenzentui ir kalbėti neten-
ka, nes ji ir anksčiau cituo-
tos parodo šios kelionės
aprašymo pobūdį.

O kelionė buvo nemaža
ir įdomi: Kaunas — Klaipė-
da — jūra — Prancūzija —
Italija — Jugoslavija —
Černogorija — Graikija —
Albanija — Vengrija — Če-
koslovakija — Vokietija —
Danija — Vokietija —
Kaunas.

Ir vis tokie atviri, ne-
išgalvoti sakiniai, pergyve-
nimai, įspūdžiai. Iš jų kar-
tais apie šių valstybių gy-
venimą, aspiracijas daugiau
galima sužinoti, negu iš
apie autoriaus atstovauja-
mos ministerijos tam tikrų
informacinių leidinių. Iš
Vengrijos į Čekoslovakiją
įvažiavęs autorius, pavyz-
džiui, pajunta čia vengrų
apgyventą sritį. Tai seniai
rašyti įspūdžiai, nurodą,
kad Versaly, taikos sutartį
surašant, etnografinės tau-
tų sienos nerūpėjo. O vien-
tik buferiniais konglomeratais nuo kitų invazijų neapsiginsi.
Tauta pajėgi tik savo entografinėse ribose, o jų šiuo tarpu
daug kur trūksta.

Suprasi taip pat ir apie vadinamųjų didžiųjų valstybių
ekspansiją. Imkime, pavyzdžiui, kad ir autoriaus įspūdžius iš
Albanijos.

Pagaliau, ir dabartinėje Jugoslavijoje (Autorius be jokio
reikalo mini, kaip ir mūsų spaudoje dažnokai pasitaiko, Pietų
Slaviją. Juk ir mes šiauriamės, kaip Kauną į Kovno paverčia)
kroatai irgi savarankiško gyvenimo norėtų. Juk ir mūsų tau-
tiniam atbudimui prasidėjus, mes visą laiką, ypač nuo praėju-
sio amžiaus pabaigos, to siekėme.

Ir daugiau panašių įspūdžių rasime, kurie verčia šias kny-
gas beskaitantį rimčiau susidomėti dėl būsimųjų dienų, nes
dangus nedaugiausia pragiedrėjęs.

Pajūrio kopos

Kelionės aprašymai nuoširdūs, nepagražinti, įdomūs.

Tik toji kalba, sakinių forma, stilius! Kas tinka novelci,
gal būt, nevisada tiks kelionės įspūdžiams. Ar nereikėtų skir-
tinguose žanruose ir save kartais nugalėti, lietuviškiau rašyti.
Nes per savuosius raštus autoriai moko mus lietuviškai sam-
protauti, kalbėti, mąstyti, savąją kalbą gryninti.

Šiaip gi šie Rimošiaus kelionės įspūdžiai ne tik skaity-
tini, bet dargi skaityti patartini.

V. S-tis

SKAUTYBĖ MERGAITĖMS. Vadovėlis jaunesniosioms
skautėms, skautėms, vyresniosioms skautėms ir vadovėms.
Parašė lordas Robertas Baden-Powellis. Iš anglų kalbos iš-
vertė, sulietuvino ir papildė Ona Marija Saulaitienė. Kaunas.
Skautų Aidas. 1938. 405 psl. Lt. 3,50.

Mūsų skautų organizaciją sudaro dvi šakos: Brolija ir
Seserija. Nors jų

auklėjimo bei auklėjimosi skautiškieji dė-
sniai tie patys, tačiau jos tvarkosi savaran-
kiškai, atitinkamai tuos dėsnius taikyda-
mos mergaičių ir berniukų skirtingiems gy-
venimo uždaviniams.

Skautams berniukams anksčiau buvo
išversta ir išleista R. Baden-Powellio
„Skautybė berniukams“, kurioje skautų
įkūrėjas plačiai ir išsamiai išaiškino pa-
grindinius skautų auklėjimo principus ir
praktinį jų darbą. Dabar to paties auto-
riaus išverstoji knyga „Skautybė mergai-
tėms“ duoda visą skaučių auklėjimo bei
auklėjimosi kursą.

Knygos pradžioje yra Seserijos vadės
įvadas, vertėjos žodis, lordo R. Baden-Po-
wellio įvadas ir paaiškinimas ir trumpa
Lietuvos skaučių istorija. Toliau — keturi
platūs skyriai, kuriuose atitinkamai apta-
riami jaunesniųjų skaučių, skaučių, vyres-
niųjų skaučių ir vadovių darbas, gyvenimas
ir jam pasirėngimas. Žymėtina, kad vertė-
ja, versdama knygą, ją pritaikė lietuvi
skautėi, duodama daug skautės, kaip lie-
tuvės, būdą ir jo geruosius privalumus
(drąsą, ryžtumą, pasiaukojimą Tėvynei,
karžygiškumą, patriotiškumą ir t. t.) ug-
dančių metmenų.

Ši svari skautinė pedagoginė knyga yra
vertinga ir kiekvienam ne skautui mokyto-
jui, auklėtojui ir kitiems mūsų jaunuome-
nės vadovams.

Žygio bičiuliai

KARL